

Ocena wpływu wsparcia EFS na uzyskane wartości wskaźników rezultatu długoterminowego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020 – II pomiar

RAPORT KOŃCOWY

Zamawiający:
Województwo Lubuskie
Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze

Wykonawca:
ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o.

Rozwijamy innowacyjne technologie gromadzenia i analizy danych

Z wielu źródeł informacji wybieramy te, które pozwolą zrozumieć zależności gwarantujące sukces naszych Klientów

Więcej niż agencja badawcza

WWW.ASMRESEARCH.PL

Wykonawca:

ASM - Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o.

99-301 Kutno, ul. Grunwaldzka 5

Opracowanie:

Zespół Badawczy ASM - Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o.

LISTOPAD 2021

Wykaz skrótów

CADAS – jednorodne teleinformatyczne środowisko pracy klasy Manufacturer Execution System przeznaczone do precyzyjnej koordynacji działań w zróżnicowanych technologiach gromadzenia danych sondażowych

CATI – wywiady telefoniczne wspomagane komputerowo (ang. *Computer-Assisted Telephone Interview*)

CAWI – wywiady internetowe (ang. *Computer-Assisted Web Interview*)

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

FS – Fundusz Spójności

IZ – Instytucja Zarządzająca

KPO – Krajowe Programy Operacyjne

PES – Podmioty ekonomii społecznej

PI – Priorytet Inwestycyjny

RPO – Regionalne Programy Operacyjne

RPO-L2020 – Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020

SL2014 – aplikacja centralnego systemu teleinformatycznego wspierającego realizację programów operacyjnych realizowanych w ramach Funduszy Europejskich 2014-2020

SzOOP RPO-L2020 – Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020

TD – telefoniczny wywiad pogłębiony (ang. *Telephone In-depth Interview*)

UP – Umowa Partnerstwa

WLWK – Wspólna Lista Wskaźników Kluczowych

STRESZCZENIE

W niniejszym raporcie przedstawione zostały wyniki badania ewaluacyjnego w zakresie pomiaru wartości wybranych wskaźników rezultatu długoterminowego dla 6, 7 i 8 osi priorytetowej Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020. Badanie zrealizowane zostało na reprezentatywnej pod względem płci i Priorytetu Inwestycyjnego grupie. Zrealizowano łącznie 3 440 wywiadów techniką mixed-mode (CATI/CAWI).

Głównym celem badania było przeprowadzenie drugiego pomiaru wskaźnika rezultatu długoterminowego pn. *Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu*, w ramach 6, 7 i 8 Osi Priorytetowej Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020. Badanie dotyczyło trzech okresów:

- 1) badano sytuację respondentów w momencie przystąpienia do projektu;
- 2) 6 miesięcy po jego zakończeniu;
- 3) 12 miesięcy po zakończeniu wsparcia.

Badaniem objęte zostały osoby, które w chwili przystąpienia do projektu miały status osoby pracującej. Ponadto, celem badania było obliczenie wartości wskaźnika rezultatu długoterminowego pn. *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS*.

Wartość wskaźnika brutto *Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu* dla wszystkich Priorytetów Inwestycyjnych objętych ewaluacją wyniosła 12,8%. Wartość wskaźnika różniła się w zależności od danego Priorytetu Inwestycyjnego. Najwyższą wartość uzyskano dla PI 9iv (aż 18,5%), najniższą zaś dla PI 8vi (6,3%). Im starsze były osoby, tym rzadziej dochodziło do poprawy ich sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po zakończeniu projektu. Wartość wskaźnika dla osób najmłodszych, tj. do lat 25 wynosiła aż 18,4%; dla osób powyżej 55 roku życia tylko 6,2%. Wartość wskaźnika netto osiągnęła poziom 15,4%.

Badanie wykazało, że z niepewnego do pewnego zatrudnienia przeszło ogółem 4,9% badanych. Tak niski odsetek wynikać może jednak z faktu, iż w momencie przystąpienia do badania większość badanych posiadała już najkorzystniejszą umowę o pracę na czas nieokreślony. Z niepewnego do pełnego zatrudnienia przeszło natomiast 16,5% badanych, najczęściej byli to odbiorcy wsparcia w ramach PI 8iv. Prawie co trzeci badany zmienił pracę lub stanowisko na wyższe lub wymagające wyższych kompetencji, wiążące się z większą odpowiedzialnością. Badani dostrzegali też inne korzystne zmiany jakie zaszły w ich sytuacji zawodowej: najczęściej wskazywano na zwiększenie poziomu swojej wiedzy i kompetencji. Prawie wszyscy badani stwierdzili, że ich sytuacja 12 miesięcy po zakończeniu projektu nie uległa zmianie na gorsze, przy czym najczęściej wskazywano na utrzymanie się sytuacji.

Skuteczność otrzymanego wsparcia została również oceniona wysoko przez ponad połowę badanych.

Wartość wskaźnika pn. *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS* w ramach drugiego pomiaru wyniosła 1439. Wynik ten pokazuje, iż 2 lata po zakończeniu finansowania funkcjonowało ponad 92% miejsc przedszkolnych w podmiotach, które zostały wskazane do badania.

Łącznie w ramach dwóch pomiarów wskaźnik osiągnął wartość 1 989 sztuk, co stanowi ponad 137% wartości docelowej złożonej na 2023 r.

Rekomenduje się kontynuowanie zaprojektowanych działań, w szczególności w ramach usług społecznych oraz profilaktyki zdrowotnej. Ponadto, rekomenduje się realizację działań w zakresie przekwalifikowania pracowników długotrwale pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie oraz wzmocnienie działań z zakresu doradztwa zawodowego oraz profilaktyki zdrowia psychicznego. Respondenci biorący udział w badaniu bardzo wysoko ocenili skuteczność wsparcia w zakresie opieki nad dzieckiem. W związku z tym rekomenduje się kontynuowanie działań z zakresu tworzenia nowych miejsc wychowania przedszkolnego.

SUMMARY

This report presents the results of the evaluation research in terms of measuring the value of selected long-term result indicators for 6,7 and 8 Priority Axes of the Regional Operational Program Lubuskie 2020. The survey was conducted on a group representative in terms of gender and Investment Priority. A total of 3440 interviews using the mixed-mode research technique (CATI / CAWI) were conducted.

The main objective of the study was to carry out a second measurement of the long-term result indicator, entitled *Number of people in a better situation on the labor market six months after leaving the program*, under the 6,7 and 8 Priority Axes of the RPO-L2020. The study covered three periods:

1. the respondents' situation at the time of joining the project,
2. 6 months and
3. 12 months after ending.

Only people working at the time of receiving the support were participating in this study.

Value of the gross indicator „Number of people in a better situation on the labour market six months after leaving the programme” for all Investment Priorities covered by the evaluation was 12.8%. The value of the indicator differed depending on the given Investment Priority (IP). The highest value was achieved in IP 8vi (6.3%) and the lowest in IP 8vi (6.3%). The older the people were, the less frequently their situation on the labor market improved 6 months after the end of the Project. The value of the index for the people under the age of 25 was 18.4%; for people over 55, only 6.2%. The value of net indicator was 15.4%.

The study showed, that the total of 4.9% of the respondents went from insecure to stable employment. Such a low percentage may, however, result from the fact that, most of the respondents were employed full-time on the basis of an indefinite employment contract already at the start of their participation in the project. On the other hand, 16.5% of respondents went from under-employment to full employment, most of which were from IP 8iv. Almost every third respondent changed his job or position to a higher one, requiring higher competences or involving greater responsibility. The respondents also noticed other positive changes that took place in their professional situation, most often the increase in the level of their knowledge and competence. Almost all respondents stated that their situation did not worsen 12 months after the end of the project. The effectiveness of the received support was also highly rated by over half of the respondents.

The value of the indicator the number of pre-school education places operating 2 years after receiving ESF co-financing reached a very high value of 137,46%. Two years after obtaining

funding, 1439 out of the established 1552 pre-school education places still operate. This means that the program objectives were achieved to a satisfactory extent.

It is recommended to continue the designed actions, in particular in the framework of social services and preventive healthcare. Moreover, it is recommended to implement actions to retrain employees working for a long time in conditions negatively affecting their health and to strengthen support regarding career counseling and mental health prevention.

Respondents participating in the survey assessed the effectiveness of childcare support very highly. Therefore, it is recommended to continue actions in the field of creating new places for pre-school education.

Spis treści

Wykaz skrótów	2
STRESZCZENIE.....	3
SUMMARY	5
I KONTEKST BADANIA	8
II PROBLEMATYKA ZREALIZOWANEGO BADANIA.....	10
2.1 Przedmiot i cel badania	10
2.2 Zakres czasowy.....	13
2.3 Pytania badawcze.....	14
2.4 Techniki badawcze i dobór próby	15
III PREZENTACJA WYNIKÓW BADAŃ.....	21
3.1 Szacowanie wartości wskaźnika długoterminowego	21
3.2 Struktura zmian w sytuacji uczestników projektów po 6 miesiącach od opuszczenia Programu.....	29
3.2.1 Przejście z niepewnego do stabilnego zatrudnienia	29
3.2.2 Przejście z niepełnego do pełnego zatrudnienia.....	32
3.2.3 Zmiana pracy na inną, wymagającą wyższych kompetencji/umiejętności/kwalifikacji i wiążącą się z większą odpowiedzialnością	34
3.2.4 Inne korzystne zmiany.....	36
3.2.5 Brak jakichkolwiek zmian	40
3.2.6 Zmiany niekorzystne	42
3.3 Ocena stopnia realizacji wskaźnika programowego oraz efektywność kosztowa działań	47
3.4 Trwałość zmiany	51
3.5 Skuteczność wsparcia	53
3.6 Możliwość osiągnięcia wartości docelowych analizowanych wskaźników rezultatu długoterminowego. Czynniki mogące wpłynąć na nieosiągnięcie zakładanych wartości docelowych.....	58
3.6.1 Środki zaradcze, które pomogą zapobiec ewentualnym problemom	60
IV REKOMENDACJE	62
V BIBLIOGRAFIA.....	65
ANEKS	66

I KONTEKST BADANIA

W celu zapewnienia jednolitych zasad w zakresie monitorowania postępu rzeczowego w ramach krajowych i regionalnych programów na lata 2014-2020, niezbędnych do monitorowania efektów polityki spójności na poziomie Umowy Partnerstwa 2014-2020 zostały przygotowane *Wytyczne w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020*. Od 2015 roku podlegały one trzykrotnej aktualizacji. Obecnie obowiązująca jest wersja z sierpnia 2020 r.

Wytyczne określają założenia dotyczące systemu wskaźników w ramach KPO/RPO oraz:

- Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych 2014-2020 dla EFRR/FS oraz Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych 2014-2020 dla EFS,
- wzór dokumentów dot. metodologii szacowania wartości docelowych wskaźników KPO/RPO - informacje na temat ustanowienia ram wykonania oraz informacje na temat pozostałych wskaźników KPO/RPO,
- wzór metryki wskaźnika kluczowego,
- opis sposobu pomiaru wskaźników rezultatu długoterminowego EFS w badaniach ewaluacyjnych,
- zakres danych nt. uczestników projektów współfinansowanych z EFS gromadzonych w centralnym systemie teleinformatycznym.

Wspólna Lista Wskaźników Kluczowych (dalej WLWK 2014) zawiera wspólne wskaźniki produktu i rezultatu wskazane przez Komisję Europejską oraz inne wskaźniki kluczowe określone na poziomie krajowym. W celu zapewnienia pełnej i rzetelnej informacji na temat efektów wsparcia na poziomie Umowy Partnerstwa wybór wskaźników z WLWK 2014 jest obowiązkowy i musi być adekwatny do zakresu i celu realizowanych projektów. Instytucja Zarządzająca określa cel KPO/RPO, cele szczegółowe, oczekiwane rezultaty kwantyfikujące cele szczegółowe oraz wskaźniki dla przedsięwzięć objętych wsparciem w ramach Priorytetów Inwestycyjnych.

Do mierzenia efektów interwencji na poziomie projektów obligatoryjnie stosuje się adekwatne do zakresu i celu projektów wskaźniki kluczowe. Wskaźniki produktu specyficzne dla programu lub też projektu stosowane są w przypadku, gdy zakres interwencji na poszczególnych poziomach wdrażania KPO/RPO nie może być wystarczająco opisany przy użyciu WLWK 2014. Odpowiedzialność za określenie, zdefiniowanie i monitorowanie spoczywa na IZ, z uwagi na fakultatywny charakter wskaźników specyficznych dla programu.

Na potrzeby monitorowania postępu rzeczowego, IZ określa wskaźniki produktu oraz wskaźniki rezultatu bezpośredniego. Stosuje się też wskaźniki rezultatu długoterminowego. Zatem, o ile monitorowanie postępów w realizacji wskaźników z WLWK 2014 oparte jest o dane zagregowane z poziomu projektów, pozyskiwane z centralnego systemu teleinformatycznego, to wartości wskaźników dotyczące rezultatów długoterminowych wykazywane są na podstawie badań ewaluacyjnych, które prowadzone są w oparciu o dane uczestników projektów.

W przypadku projektów EFS stosowana jest typologia wskaźników, która dzieli je na¹:

- **wskaźniki produktu** dotyczące realizowanych działań. Produkt stanowi wszystko, co zostało uzyskane w wyniku działań współfinansowanych z EFS. Są to zarówno wytworzone dobra, jak i usługi świadczone na rzecz uczestników podczas realizacji projektu. Wskaźniki produktu w PO określone są na poziomie PI lub celu szczegółowego oraz odnoszą się do osób lub podmiotów objętych wsparciem;
- **wskaźniki rezultatu** dotyczące oczekiwanych efektów wsparcia ze środków EFS. Określają efekt zrealizowanych działań w odniesieniu do osób lub podmiotów, np. w postaci zmiany sytuacji na rynku pracy. (...)

Wyróżnia się dwa typy wskaźników rezultatu:

- wskaźniki rezultatu bezpośredniego – odnoszą się do sytuacji bezpośrednio po zakończeniu wsparcia, tj. w przypadku osób lub podmiotów – po zakończeniu ich udziału w projekcie;
- wskaźniki rezultatu długoterminowego – dotyczą efektów wsparcia osiągniętych w dłuższym okresie od zakończenia wsparcia.

---

¹ Wytyczne w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020, Minister Funduszy i Polityki Regionalnej, 2020, s. 21-22.

II PROBLEMATYKA ZREALIZOWANEGO BADANIA

2.1 Przedmiot i cel badania

Zakres przedmiotowy badania, którego wyniki zaprezentowane zostały w niniejszym raporcie dotyczył przeprowadzenia ewaluacji pn. „Ocena wpływu wsparcia EFS na uzyskane wartości wskaźników rezultatu długoterminowego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020 – II pomiar”.

W niniejszym badaniu brano pod uwagę następujące Priorytety Inwestycyjne:

Tabela 1 Priorytety Inwestycyjne RPO-L2020 brane pod uwagę do drugiego pomiaru wskaźnika rezultatu długoterminowego pn. Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu

Priorytet Inwestycyjny	Objaśnienie
PI 8iv	Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę.
PI 8v	Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian.
PI 8vi	Aktywne i zdrowe starzenie się.
PI 9i	Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie.
PI 9iv	Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym.
PI 9v	Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwiania dostępu do zatrudnienia.
PI 10i	Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia.
PI 10iii	Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji.

Priorytet Inwestycyjny	Objaśnienie
PI 10iv	Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami.

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CATI/CAWI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

Tabela 2 Priorytety Inwestycyjne RPO-L2020 brane pod uwagę do drugiego pomiaru wskaźnika rezultatu długoterminowego pn. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS

Priorytet Inwestycyjny	Objaśnienie
PI 10i	Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia.

Źródło: opracowanie własne, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

W związku z brakiem danych zastanych umożliwiających pomiar ewaluowanego wskaźnika rezultatu pn. *Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy, sześć miesięcy po opuszczeniu programu*, konieczne było zastosowanie metodologii pomiaru opartego na danych pierwotnych gromadzonych bezpośrednio w kontakcie z uczestnikami projektów i weryfikacji ich sytuacji przed udziałem w projekcie oraz w okresie 6 miesięcy po jego zakończeniu. Porównanie sytuacji na rynku pracy uczestników na każdym z tych etapów umożliwiło oszacowanie wartości wskaźnika. W tym celu kwestionariusz wywiadu został skonstruowany w taki sposób, aby korelacje pomiędzy poszczególnymi odpowiedziami na pytania umożliwiły oszacowanie wskaźnika.

Zgodnie z definicją zawartą we Wspólnej Liście Wskaźników Kluczowych 2014-2020 EFS (WLWK), stanowiącą zał. nr 2 do Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020, wskaźnik *Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy, sześć miesięcy po opuszczeniu programu* odnosi się do wszystkich osób pracujących, które uzyskały wsparcie z Europejskiego Funduszu Społecznego jako osoby pracujące i w ciągu 6 miesięcy po opuszczeniu Programu polepszyły swoją sytuację na rynku pracy, poprzez przejście z niepewnego do stabilnego zatrudnienia lub z

niepełnego do pełnego zatrudnienia lub zmieniły pracę na inną, wymagającą wyższych kompetencji/umiejętności/kwalifikacji i wiążącą się z większą odpowiedzialnością lub które awansowały (w tym dostały podwyżkę) w pracy.

W ramach prowadzonej analizy oprócz określenia wartości wskaźnika rezultatu długoterminowego odnoszącego się do sytuacji uczestników projektów na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu Programu, wyliczono także wartości netto wskaźnika. Wartość netto uwzględnia subiektywną ocenę wpływu wsparcia odnosząc się jedynie do tych respondentów, którzy dostrzegali zależności pomiędzy udziałem w projekcie a występowaniem określonych zmian w swojej sytuacji na rynku pracy.

W przypadku wskaźnika *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS* ocenie podlegał stopień realizacji wskaźnika programowego, w tym obliczenie jego wartości.

Wobec powyższego głównym celem badania był pomiar i ocena wpływu wsparcia EFS na uzyskane wartości wskaźników rezultatu długoterminowego:

- Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy, sześć miesięcy po opuszczeniu programu,
- Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS.

Cel główny został zrealizowany poprzez następujące cele szczegółowe:

- Oszacowanie wartości wskaźników rezultatu długoterminowego poddawanych analizie w ramach niniejszej ewaluacji.
- Zidentyfikowanie czynników mających największy wpływ na uzyskane wartości wskaźników rezultatu długoterminowego poddawanych analizie w ramach niniejszej ewaluacji.
- Wykazanie zmian, jakie zaszły w sytuacji uczestników na rynku pracy w wyniku udziału w projekcie współfinansowanym z EFS².

W badaniu zostały uwzględnione następujące kryteria ewaluacyjne:

- Skuteczność - kryterium pozwalające na ocenę osiągniętej wartości wskaźnika rezultatu długoterminowego.
- Efektywność - rozumiana jako efektywność kosztowa (wydajność), a więc ocena wielkości nakładów finansowych poniesionych w stosunku do osiągniętych efektów.

---

² Odnosi się wyłącznie do wskaźnika „Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy, sześć miesięcy po opuszczeniu programu”.

- **Użyteczność** - rozumiana jako ocena tego, na ile wsparcie dostarczone w ramach projektów realizowanych w obszarze EFS okazało się przydatne i jest wykorzystywane przez jego odbiorców.
- **Trafność** - rozumiana jako stopień dopasowania zakresu realizowanego wsparcia w stosunku do kluczowych problemów zidentyfikowanych w obszarze wdrażania interwencji EFS.
- **Trwałość** - rozumiana jako ocena stopnia, w jakim osiągnięte rezultaty projektów współfinansowanych ze środków EFS są widoczne w perspektywie długoterminowej.

2.2 Zakres czasowy

Dla wskaźnika *Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy, sześć miesięcy po opuszczeniu programu* – na podstawie sytuacji osób pracujących, które zakończyły udział we wsparciu w następującym przedziale czasowym 01.07.2018 r. – 31.12.2020 r.

Pomiar został przeprowadzony na reprezentatywnej próbie uczestników projektów, którzy łącznie:

1. byli uczestnikami projektów RPO-L2020 w ramach wybranych PI współfinansowanych z EFS;
i zakończyli udział we wsparciu w przedziale czasowym 01.07.2018 r. – 31.12.2020 r.;
2. byli zatrudnieni w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie;
3. w przypadku których upłynęło co najmniej 6 miesięcy od zakończenia udziału we wsparciu.

Dla wskaźnika *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS* – datą graniczną, względem której był liczony okres dwóch lat jest data podpisania umowy na realizację niniejszego badania, tj. 6 października 2021 r.

2.3 Pytania badawcze

W poniższej tabeli zaprezentowane zostały główne pytania badawcze wraz z przyporządkowaną do nich techniką badawczą.

Tabela 3 Pytania badawcze

Lp.	Pytania badawcze	Technika badawcza
1.	Jaka jest wartość wskaźnika rezultatu długoterminowego <i>Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy, sześć miesięcy po opuszczeniu programu</i> (zarówno wartość brutto, jak i netto wskaźnika)?	Analiza desk research CAWI/CATI
2.	Jakie zmiany zaszły w sytuacji uczestników projektów, osób pracujących, które uzyskały wsparcie z Europejskiego Funduszu Społecznego, po 6 miesiącach od opuszczenia Programu, tj. jaki odsetek z nich: a) Przeszedł z niepewnego do stabilnego zatrudnienia; b) Przeszedł z niepełnego do pełnego zatrudnienia; c) Zmienił pracę na inną, wymagającą wyższych kompetencji/umiejętności/ kwalifikacji i wiążącą się z większą odpowiedzialnością; d) Awansował w pracy; e) Dostrzega inne korzystne zmiany zidentyfikowane przez Wykonawcę, np. poprawę sytuacji finansowej, zmniejszenie zagrożenia likwidacji stanowiska pracy; f) Nie dostrzega jakichkolwiek zmian; g) Dostrzega zmiany niekorzystne (jakie)?	CAWI/CATI
3.	Jaka jest trwałość zmiany sytuacji uczestników?	CAWI/CATI
4.	Jakie formy wsparcia miały największy wpływ na zmianę statusu uczestnika na rynku pracy po 6 miesiącach od opuszczenia projektu w porównaniu do sytuacji w chwili rozpoczęcia udziału?	CAWI/CATI
5.	Jak ocenia się osiągniętą wartość wskaźnika <i>Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy, sześć miesięcy po opuszczeniu programu</i> w stosunku do założonej wartości docelowej? Czy istnieje zagrożenie nieosiągnięcia wartości docelowej wskaźnika?	Analiza desk research CAWI/CATI
6.	Jaka jest, na moment zakończenia badania, osiągnięta wartość wskaźnika <i>Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS?</i>	Analiza desk research TDI

Lp.	Pytania badawcze	Technika badawcza
7.	Jak ocenia się osiągniętą wartość wskaźnika <i>Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS</i> w stosunku do założonej wartości docelowej? Czy istnieje zagrożenie nieosiągnięcia wartości docelowej wskaźnika?	Analiza desk research TDI
8.	Jak kształtuje się efektywność kosztowa w odniesieniu do osiągniętych rezultatów, tj. poziomu osiągniętych wskaźników rezultatu długoterminowego?	Analiza desk research CAWI/CATI TDI
9.	W jakim stopniu interwencja RPO-L2020 została dopasowana do potrzeb odbiorców wsparcia?	Analiza desk research CAWI/CATI TDI
10.	Jakie czynniki mogą wpłynąć na nieosiągnięcie zakładanych wartości docelowych analizowanych wskaźników rezultatu długoterminowego?	Analiza desk research CAWI/CATI TDI
11.	Jakie należy przedsięwziąć środki zaradcze, aby zapobiec ewentualnym problemom w osiągnięciu zakładanych wartości docelowych analizowanych wskaźników?	Analiza desk research CAWI/CATI TDI

Źródło: opracowanie własne na podstawie OPZ, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

Komentarza wymaga brak uwzględnienia w przedmiotowej analizie efektywności kosztowej w odniesieniu do osiągniętych rezultatów (punkt 8 w powyższej tabeli). Ze względu na zakres przedmiotowy badania analiza taka nie była możliwa. Badaniem objęci zostali wyłącznie uczestnicy projektów, którzy byli zatrudnieni w momencie przystąpienia do projektu, natomiast w ramach niektórych projektów uczestnikami mogły być także osoby bezrobotne czy ogólnie bierne zawodowo. Z uwagi na to, że brak jest informacji dotyczących środków finansowych przeznaczonych wyłącznie na wsparcie osób zatrudnionych, wyniki analizy efektywności kosztowej mogłyby być niemiernodajne.

2.4 Techniki badawcze i dobór próby

W związku z faktem, że nie istnieją gotowe dane, w oparciu o które istniałaby możliwość wyliczenia wartości wskaźnika rezultatu: *Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu* w ramach 6, 7 i 8 Osi Priorytetowej RPO-L2020, sposób jego pomiaru musiał zostać oparty o badanie ilościowe (CATI/CAWI), przeprowadzone na reprezentatywnej próbie ostatecznych odbiorców wsparcia.

Wykonawca przeprowadził też badanie jakościowe metodą TDI z przedstawicielami instytucji, którzy utworzyli miejsce wychowania przedszkolnego lub dostosowali miejsce przedszkolne do potrzeb dzieci niepełnosprawnych. Dane uzyskane z wywiadów TDI posłużyły do wyliczenia wskaźnika pt. *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS*.

Badanie ilościowe CATI/CAWI

Badanie ilościowe zostało przeprowadzone z wykorzystaniem techniki mix-mode; CATI/CAWI, czyli wywiadów telefonicznych wspomaganych komputerowo (*Computer Assisted Telephone Interview*) oraz wywiadów wspomaganych komputerowo przy pomocy strony WWW (*Computer Assisted Web Interview*). Celem zastosowania tzw. **podejścia mixed – mode**, czyli połączenia różnych technik badań ankietowych wykorzystujących dokładnie ten sam kwestionariusz, jest umożliwienie respondentowi wyboru najbardziej dogodnej formy udzielenia informacji, co przyczyni się do maksymalizacji współczynnika realizacji próby.

W celu zwiększenia szans przeprowadzenia wywiadu z osobami wylosowanymi do próby badawczej, zastosowany został schemat polegający na podejmowaniu wielokrotnych prób nawiązania kontaktu. W odniesieniu do każdej dobranej jednostki podejmowane były przynajmniej 3 próby nawiązania kontaktu, po których dopiero uznawało się, że realizacja wywiadu nie ma szans na powodzenie. W przypadku realizacji wywiadów CAWI również przyjęta została zasada wielokrotnych prób nawiązania kontaktu. Wysyłka maili z załączonym linkiem do ankiety była przeprowadzona co najmniej 3-krotnie w różnych dniach tygodnia i o różnych porach dnia. Ponadto, zastosowany został monit telefoniczny, w czasie którego ankieter podejmował próbę kontaktu z respondentem w celu zaproszenia lub przypomnienia o udziale w badaniu. Dopiero w przypadku braku odpowiedzi po 3-krotnym przesłaniu drogą elektroniczną zaproszenia do udziału w badaniu i niemożności nawiązania kontaktu telefonicznego uznawało się, że realizacja wywiadu nie ma szans powodzenia.

Dobór próby do badania CATI/CAWI był losowo-warstwowy (warstwy: Priorytet Inwestycyjny oraz płeć). Alokacja próby pomiędzy w/w warstwy obliczona została na podstawie wzoru:

$$N_{min} = \frac{NP \cdot (\alpha^2 \cdot f(1-f))}{NP \cdot e^2 + \alpha^2 \cdot f(1-f)}$$

gdzie:

N_{min} – minimalna liczebność próby w danej warstwie

NP – wielkość populacji danej warstwy, z której brana jest próba

α – poziom ufności = 0,95

f – wielkość frakcji = 0,5

e – założony błąd maksymalny = 5%

W badaniu zastosowano dodatkowo:

- losowanie jednostopniowe w każdej z warstw;
- losowanie proste ze zwracaniem.

Całkowita liczebność próby obliczona została jako suma poszczególnych liczebności prób w każdej z warstw, przy założeniu poziomu ufności na poziomie 95%, zaś błędu maksymalnego na poziomie 5%. W przypadku warstw dla PI 8iv (kobiety), 8v, 8vi, 9i, 9iv, 9v, 10i, 10iii, 10iv próba w danej warstwie obliczona została na podstawie wzoru:

$$N_{min} = \frac{NP \cdot (\alpha^2 \cdot f(1-f))}{NP \cdot e^2 + \alpha^2 \cdot f(1-f)}$$

gdzie:

N_{min} – minimalna liczebność próby w danej warstwie

NP – wielkość populacji danej warstwy, z której brana jest próba

α – poziom ufności = 0,95

f – wielkość frakcji = 0,5

e – założony błąd maksymalny = 5%

Na podstawie powyższego wzoru założono realizację 3 440 wywiadów CATI/CAWI. Próbę zrealizowano w 100%. Szczegółowy rozkład populacji oraz próby badawczej zaprezentowany został w poniższej tabeli.

Tabela 4 Struktura populacji ogólnej i próby badawczej

Priorytet Inwestycyjny	POPULACJA OGÓLNA			PRÓBA BADAWCZA		
	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem
8iv	104	8	112	82	8*	90
8v	2533	1786	4319	334	316	650
8vi	4269	1726	5995	352	314	666
9i	277	212	489	161	137	298
9iv	123	62	185	93	53	146
9v	221	80	301	140	66	206
10i	699	32	731	248	30	278
10iii	3230	1297	4527	343	296	639
10iv	701	508	1209	248	219	467
Ogółem	12157	5711	17868	2 001	1439	3440

Źródło: opracowanie własne na podstawie wygenerowanych przez Zamawiającego z SL2014., ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

* pełna realizacja

Badanie jakościowe - TDI

Badanie, zgodnie z przyjętą strategią triangulacji, wzbogacone zostało także o kolejną technikę, jaką są **telefoniczne wywiady pogłębione** (TDI, telephone in-depth interview). Jest to jedna z podstawowych technik badań jakościowych, polegająca na szczegółowej, wnikliwej rozmowie z respondentem, opartej o wystandaryzowany (ujednolicony) scenariusz. Celem zastosowania tej techniki jest dotarcie do precyzyjnych informacji, pogłębienie wiedzy związanej z tematem. W trakcie wywiadów zadawane są pytania o charakterze eksploracyjnym, mające doprowadzić do wyjaśnienia/zrozumienia zjawisk zachodzących w obrębie analizowanego zagadnienia. Przebieg wywiadu jest rejestrowany w formie dźwiękowej za zgodą respondenta, co umożliwia dokonanie pełnej transkrypcji przeprowadzonej rozmowy.

Wywiady przeprowadzone zostały z przedstawicielami instytucji, którzy utworzyli miejsce wychowania przedszkolnego lub dostosowali miejsce przedszkolne do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami. Wyniki badania posłużyły do wyliczenia wartości wskaźnika pn. *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS*. W badaniu zastosowany został dobór pełny, co oznacza, że **przeprowadzono łącznie 32 wywiady TDI**.

Analiza Desk Research

Analizie poddane zostały następujące dokumenty:

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. U. UE L Nr 347/320, ze zm.);
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 (Dz. U. UE L Nr 347/470, ze zm.);
- Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów operacyjnych polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 818);
- Wytyczne w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020, w szczególności załącznik nr 6 do przedmiotowych Wytycznych (wersja obowiązująca od 18.08.2020);
- Wytyczne w zakresie sprawozdawczości na lata 2014-2020 (wersja obowiązująca od 31.03.2017);
- Wytyczne w zakresie ewaluacji polityki spójności 2014-2020 (wersja obowiązująca od 30.10.2018);
- Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020 (wersja obowiązująca od 11.04.2018);
- Wytyczne w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2014-2020 (wersja obowiązująca od 19.12.2017);
- Wytyczne Komisji Europejskiej dotyczące monitorowania i ewaluacji polityki spójności w perspektywie 2014-2020 tj. The Programming Period 2014-2020. Monitoring and Evaluation of European Cohesion policy – European Social Fund. Guidance document;
- Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – Umowa Partnerstwa, MliR, 21 maja 2014 r. z późn. zm.
- Uchwała nr 88/KM RPO-L2020/2018 komitetu monitorującego Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020 z dnia 9 kwietnia 2018 r. w sprawie przyjęcia projektu zmian Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020.

Dokumenty programowe:

- Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020;
- Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020 (z Załącznikami), wersja obowiązująca od: 19.10.2021 do: 15.11.2021.
- Dokumentacje naborów dla Osi Priorytetowej 6, 7 i 8 Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020.

Inne źródła danych:

- Dane GUS/BDL (dotyczące aktywności zawodowej osób w województwie lubuskim).

Raporty statystyczne:

- Błaszczyk B., Sytuacja osób starszych na rynku Pracy w Polsce, Gerontologia Polska 2016;
- Borowska A., Determinanty i bariery przedsiębiorczości kobiet w Polsce, Economics and Management, 3/2013;
- PARP, Przedsiębiorczość kobiet w Polsce, Raport 2011.

Inne:

- Metodologia szacowania wartości docelowych dla wskaźników wybranych do realizacji w Regionalnym Programie Operacyjnym - Lubuskie 2020;
- Badanie ewaluacyjne *Ocena wpływu wsparcia EFS na uzyskane wartości wskaźników rezultatu długoterminowego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020* (I pomiar z 2019 r.);
- Dane dotyczące beneficjentów oraz umów wygenerowane przez Zamawiającego z aplikacji SL2014.

III PREZENTACJA WYNIKÓW BADAŃ

3.1 Szacowanie wartości wskaźnika długoterminowego

Zgodnie z definicją zawartą na Wspólnej Liście Wskaźników Kluczowych 2014-2020 EFS (WLWK), stanowiącą zał. Nr 2 do *Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020*, wskaźnik pn. „Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu odnosi się do wszystkich osób pracujących, które uzyskały wsparcie Europejskiego Funduszu Społecznego jako osoby pracujące i w ciągu 6 miesięcy po opuszczeniu Programu polepszyły swoją sytuację na rynku pracy, poprzez przejście z niepewnego do stabilnego zatrudnienia lub z niepełnego do pełnego zatrudnienia lub zmieniły pracę na inną, wymagającą wyższych kompetencji/umiejętności/kwalifikacji i wiążącą się z większą odpowiedzialnością lub które awansowały (w tym dostały podwyżkę) w pracy. Pojęcia te należy rozumieć następująco³:

- „niepewne zatrudnienie” należy rozumieć jako „zatrudnienie tymczasowe” i „umowę o pracę na czas określony”. Biorąc pod uwagę rozbieżności instytucjonalne, pojęcia „tymczasowe zatrudnienie” i „umowa o pracę na czas określony” odnoszą się do sytuacji, które w różnych kontekstach instytucjonalnych można uznać za podobne. Osoby zatrudnione na umowę o pracę na czas określony to takie, których główna praca zakończy się po upływie okresu ustalonego z góry lub nieokreślonego z wyprzedzeniem, lecz wskazanego przez obiektywne kryteria, takie jak: ukończenie zadania lub koniec okresu tymczasowego zastępstwa pracownika;
- „niepełne zatrudnienie” należy rozumieć jako niedobrowolne zatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu pracy. Taka sytuacja ma miejsce wtedy, gdy osoba deklaruje, że pracuje w niepełnym wymiarze czasu, ponieważ nie może znaleźć pracy na pełen etat.

Identyfikacja korzystnej zmiany (poprawy sytuacji) miała miejsce, gdy w przypadku danego uczestnika projektu po 6 miesiącach spełniony został co najmniej jeden z warunków zaprezentowanych w poniższej tabeli.

---

³ Załącznik nr 2. Wspólna Lista Wskaźników Kluczowych 2014-2020 – EFS

Tabela 5 Pytania świadczące o zmianie sytuacji na lepszą- wartość brutto

Warunek 1			Warunek 2	
Pytanie 1	odpowiedź „e) Pracował(a) Pan(i) dorywczo”	Jednocześnie	Pytanie 6	odpowiedzi:” a) Prowadził(a) Pan(i) własną działalność gospodarczą” lub „b) Był(a) Pan(i) regularnym pracownikiem, ale nie we własnej firmie” lub „d) Prowadził(a) Pan(i) własne gospodarstwo rolne”
Pytanie 1	odpowiedź „g) Pomagał(a) Pan(i) w rodzinnej działalności gospodarczej lub gospodarstwie rolnym”	Jednocześnie	Pytanie 6	odpowiedzi:” a) Prowadził(a) Pan(i) własną działalność gospodarczą” lub „b) Był(a) Pan(i) regularnym pracownikiem, ale nie we własnej firmie” lub „d) Prowadził(a) Pan(i) własne gospodarstwo rolne”
Pytanie 1	odpowiedź „h) Był(a) Pan(i) na płatnym stażu lub praktyce”	Jednocześnie	Pytanie 6	odpowiedzi:” a) Prowadził(a) Pan(i) własną działalność gospodarczą” lub „b) Był(a) Pan(i) regularnym pracownikiem, ale nie we własnej firmie” lub „d) Prowadził(a) Pan(i) własne gospodarstwo rolne”;
Pytanie 2	odpowiedź „b) Umowy o pracę na czas określony”	Jednocześnie	Pytanie 10	odpowiedzi: a) Umowy o pracę na czas nieokreślony
Pytanie 2	odpowiedź „c) Umowy o dzieło/zlecenie”	Jednocześnie	Pytanie 10	odpowiedzi: a) Umowy o pracę na czas nieokreślony
Pytanie 2	odpowiedź „d) Innej umowy”	Jednocześnie	Pytanie 10	odpowiedzi: a) Umowy o pracę na czas nieokreślony
Pytanie 2	odpowiedź „e) Pracował(a) Pan(i), ale bez umowy”	Jednocześnie	Pytanie 10	odpowiedzi: a) Umowy o pracę na czas nieokreślony, b) Umowy o pracę na czas określony, c) Umowy o dzieło/zlecenie, d) Samozatrudnienie/działalność gospodarcza na zasadach ogólnych

Warunek 1			Warunek 2	
Pytanie 9	odpowiedź a) Umowy o pracę na czas nieokreślony	Jednocześnie	nd	nd
Pytanie 11	odpowiedź: a) W pełnym / na cały etat	Jednocześnie	Pytanie 3	odpowiedź: b) W niepełnym / na część etatu, ale chciał(a) Pan(i) pracować na pełen etat

Źródło: opracowanie własne na podstawie zapisów OPZ, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

Wyniki przeprowadzonego badania wykazały, że wartość wskaźnika długoterminowego osiągnęła poziom 12,8% dla wszystkich uczestników projektów biorących udział w badaniu przedmiotowym. W tym miejscu należy zaznaczyć, że uzyskaną wartość wskaźnika należy interpretować biorąc pod uwagę przede wszystkim dwa główne czynniki. Po pierwsze, większość respondentów uczestniczących w badaniu już w chwili przystąpienia do programu znajdowała się w korzystnej sytuacji na rynku pracy. 72% badanych posiadało umowę o pracę na czas nieokreślony; nie mogli oni zatem poprawić swojej sytuacji w dużym zakresie, ponieważ już posiadali najkorzystniejszą z możliwych umowę. Po drugie, niektóre Priorytety Inwestycyjne i oferowane w ich ramach wsparcie nie było w sposób bezpośredni ukierunkowane na poprawę sytuacji badanych na rynku pracy.

Tabela 6 Wartość wskaźnika brutto

		Wartość wskaźnika brutto
Płeć	kobieta	12,6%
	mężczyzna	12,8%
Wiek	Poniżej 25 lat	18,4%
	25-34 lata	16,6%
	35-44 lata	17,4%
	45-54 lata	9,4%
	55 lat i więcej	6,2%
Priorytet Inwestycyjny	8iv	13,3%
	8v	12,2%
	8vi	6,3%
	9i	15,8%
	9iv	18,5%
	9v	15,5%
	10i	12,2%
	10iii	15,2%
	10iv	14,8%
Ogółem (dla PI)		12,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CATI/CAWI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

Taką samą wartość wskaźnika długoterminowego osiągnięto dla kobiet i mężczyzn; niewielkie różnice w wysokości wskaźnika (na poziomie 0,2%) nie są istotne statystycznie. Wobec powyższego uznać należy, że taki sam odsetek kobiet, jak i mężczyzn poprawił swoją sytuację na rynku pracy 6 miesięcy po zakończeniu udziału w projektach. Różnice w wysokości wartości wskaźnika dostrzegalne są natomiast przy porównaniu różnych grup wiekowych. **Najwyższą wartość wskaźnika osiągnięto dla grupy osób poniżej 25 roku życia.** Wynikać to może z dwóch względów; po pierwsze, osoby młode często znajdują się na początku swojej kariery zawodowej, zdobywają dopiero doświadczenie i niezbędną wiedzę, od czego uzależniona jest poprawa ich sytuacji np. w postaci uzyskania bardziej korzystnej umowy. Potwierdzają to także wyniki przedmiotowego badania. Osoby młode rzadziej od innych grup wiekowych posiadały w momencie rozpoczęcia udziału w programie umowę o pracę na czas nieokreślony (różnica ta jest istotna statystycznie na poziomie $p < 0,05$): na taki typ umowy wskazało 34% badanych mających mniej niż 25 lat (dla porównania na tę odpowiedź wskazało aż 82% badanych w wieku powyżej 55 lat). Co za tym idzie, osoby młode miały większą możliwość poprawy swojej sytuacji zawodowej w zakresie uzyskania korzystniejszej umowy lub zmiany wymiaru czasu pracy niż osoby starsze.

Wartość wskaźnika długoterminowego jest różna w poszczególnych PI. Najwyższą wartość odnotowano dla PI 9iv. Wsparcie w ramach tego Priorytetu zogniskowane było na zwiększaniu dostępności wysokiej jakości usług społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprzez np. zapewnienie szerszego dostępu do usług asystenckich, opiekuńczych, poradnictwa psychologicznego, rodzinnego. W ramach tego PI zaprojektowano szeroki wachlarz działań, mających na celu wsparcie rodzin, osób z niepełnosprawnościami, opiekunów faktycznych czy osób starszych. Należy wobec powyższego sądzić, że zaprojektowane w ramach tego PI wsparcie w sposób kompleksowy zaspokajało potrzeby osób zagrożonych wykluczeniem, co finalnie doprowadziło do uzyskania najwyższej wartości wskaźnika długoterminowego. Najniższą wartość wskaźnika uzyskano natomiast dla PI 8vi. Powodów niskiej wartości wskaźnika należy upatrywać w celach i założeniach zaprojektowanego w ramach tego PI wsparcia. Oczekiwany rezultatem priorytetu było podniesienie aktywności zawodowej lub utrzymanie zatrudnienia przez osoby zagrożone opuszczeniem rynku pracy ze względu na stan zdrowia, szczególnie w wieku powyżej 50 lat. Wsparcie opierało się przede wszystkim na profilaktyce prozdrowotnej, w tym umożliwieniu dostępu do badań lekarskich, a także wdrożeniu programów zdrowotnych dotyczących chorób mogących wpłynąć na przedwczesne opuszczanie rynku pracy. Niska wartość wskaźnika uzyskanego dla grupy osób objętych wsparciem w ramach tego priorytetu wynikać może przede wszystkim z faktu, iż efekty w postaci poprawy stanu zdrowia uczestników projektów (co zapobiega dezaktywizacji zawodowej) obserwowane mogą być w dłuższym czasie niż zakładane 6 miesięcy po opuszczeniu programu. Uznac należy, iż pozytywne efekty wsparcia, wyrażające się poprzez poprawę sytuacji na rynku pracy mogą wobec powyższego być dostrzegalne w dłuższej perspektywie czasowej.

Wartość wskaźnika Brutto w podziale na warstwy PI, płci i wieku przedstawione zostały w poniższej tabeli. Jeżeli chodzi o kobiety, to najwyższą wartość wskaźnika odnotowano dla PI 9iv. Jednym z wielu działań oferowanych w ramach priorytetu 9iv były usługi towarzyszące procesowi usamodzielniania oraz wsparcie rozwoju usług opiekuńczych. Kobiety statystycznie częściej poprawiały swoją sytuację zawodową 6 miesięcy po opuszczeniu programu: świadczy to o wysokiej skuteczności wsparcia, który, chociaż kierowany był zarówno do mężczyzn, jak i kobiet, najbardziej wpłynął na sytuację kobiet, które częściej pozostają poza rynkiem pracy (lub pracują w niepełnym wymiarze czasu pracy) z powodu sprawowania opieki nad dziećmi lub osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Najwyższą wartość wskaźnika dla mężczyzn odnotowano natomiast dla PI 9v. W ramach tego PI zaproponowano wsparcie w zakresie świadczenia usług animacyjnych, inkubacyjnych (w tym tworzenia miejsc pracy), biznesowych i promocyjnych w sektorze ekonomii społecznej oraz podnoszenie kwalifikacji pracowników PES.

Najwyższą wartość wskaźnika osiągnięto w PI 10i dla osób poniżej 25 roku życia.. W ramach tego PI jednym z realizowanych typów projektów było doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli ośrodków wychowania przedszkolnego do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym, w tym w szczególności z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz w zakresie współpracy nauczycieli z rodzicami, w tym radzenia sobie w sytuacjach trudnych.

Niemal równie wysoką wartość wskaźnika odnotowano dla uczestników PI 9iv w wieku 35-44 lat.

Tabela 7 Wartość wskaźnika dla warstw płci i wieku

		Płeć		Wiek				
		Kobieta	Mężczyzna	Poniżej 25 lat	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55 lat i więcej
Priorytet Inwestycyjny	8iv	13,4%	12,5%	0,0%	16,3%	11,1%	0,0%	0,0%
	8v	11,1%	13,3%	14,3%	14,2%	16,0%	8,4%	3,9%
	8vi	7,4%	5,1%	0,0%	10,0%	12,3%	4,6%	4,4%
	9i	18,0%	13,1%	20,0%	19,7%	18,6%	9,0%	13,8%
	9iv	21,5%	13,2%	0,0%	15,6%	24,6%	11,1%	21,4%
	9v	11,4%	24,2%	16,7%	20,7%	15,2%	14,0%	14,3%
	10i	13,3%	3,3%	25,0%	19,2%	18,6%	5,6%	1,9%
	10iii	14,6%	15,9%	0,0%	21,7%	20,3%	15,2%	6,6%
	10iv	14,1%	15,5%	24,1%	14,9%	18,5%	8,8%	3,1%
Ogółem (dla PI)		12,6%	12,8%	18,4%	16,6%	17,4%	9,4%	6,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CATI/CAWI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

W ramach prowadzonej analizy oprócz określenia wartości wskaźnika rezultatu długoterminowego odnoszącego się do sytuacji uczestników projektów na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu Programu, wykonane zostało ponadto wyliczenie wartości netto wskaźnika. Wartość netto uwzględnia subiektywną ocenę wpływu wsparcia odnosząc się

jedynie do tych respondentów, którzy dostrzegli zależności pomiędzy udziałem w projekcie a występowaniem określonych zmian w swojej sytuacji na rynku pracy.

Wyliczenie wskaźnika netto wymagało, aby spełniony został przynajmniej jeden z warunków świadczących o zmianie sytuacji na lepszą, zaprezentowanych w powyższej tabeli (tj. wskaźników brutto). Analizie poddane zostały odpowiedzi badanych spełniających powyższy warunek, przy jednoczesnym spełnieniu warunku subiektywnej oceny (pytanie 8 oraz pytanie 13).

Tabela 8 Pytania świadczące o zmianie sytuacji na lepszą- wartość netto

Warunek 1		Warunek 2	
Przynajmniej jeden z warunków wskaźnika Brutto	jednocześnie	pytanie 8	odpowiedzi: od 6 (włącznie) do 10 (włącznie)- świadczące o pozytywnej ocenie dotyczącej wpływu projektu na poprawę sytuacji
Przynajmniej jeden z warunków wskaźnika Brutto	jednocześnie	Pytanie 13	Przynajmniej jedna z odpowiedzi: a), b), c), d), e), f), g)

Źródło: opracowanie własne na podstawie zapisów OPZ, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

Wartość wskaźnika netto ogółem wyniosła 15,4%. Wyższą wartość odnotowano dla mężczyzn. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że kobiety statystycznie częściej od mężczyzn wskazywały, że wsparcie uzyskane w ramach projektów nie wpływało na ich sytuację zawodową⁴ (63,2% wskazań na odpowiedzi 1-5 w przypadku kobiet oraz 46% dla mężczyzn).

Osoby młodsze częściej dostrzegały pozytywny wpływ udziału w programie na ich sytuację na rynku pracy. Najstarsi uczestnicy badania statystycznie rzadziej od innych uważali, że udział w projekcie przyczynił się do pozytywnych zmian. Wynikać może to przede wszystkim z tego, że wsparcie dla osób powyżej 55 roku życia zogniskowane było głównie na przeciwdziałaniu chorobom oraz na profilaktyce zdrowotnej, której efekty obserwowane mogą być w dłuższej perspektywie czasowej niż zakładane 6 miesięcy. Z tego względu najniższą wartość wskaźnika netto odnotowano między innymi dla wspomnianego powyżej PI 8vi. Najwyższą wartość wskaźnika w warstwie Priorytetów Inwestycyjnych uzyskano natomiast dla PI 9iv, którego celem było zapewnienie kompleksowego wsparcia w obszarze usług społecznych kierowanego do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

⁴ Przyjęto, że w pytaniu 8 z dziesięciostopniową skalą wskazania od 1-5 oznaczają brak lub nikły wpływ projektu na poprawę sytuacji, 6-10 oznaczają dostrzegalny wpływ wsparcia na poprawę sytuacji.

Tabela 9 Wartość wskaźnika netto

		Wartość wskaźnika netto
Płeć	kobieta	14,2%
	mężczyzna	17,1%
Wiek	Poniżej 25 lat	15,9%
	25-34 lata	19,8%
	35-44 lata	19,0%
	45-54 lata	11,9%
	55 lat i więcej	8,3%
Priorytet Inwestycyjny	8iv	23,1%
	8v	12,9%
	8vi	12,4%
	9i	15,6%
	9iv	25,0%
	9v	17,4%
	10i	12,9%
	10iii	17,1%
	10iv	17,1%
Ogółem (dla PI)		15,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CATI/CAWI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

Wartość wskaźnika netto przedstawiono także w podziale płeć i wiek dla każdego Priorytetu Inwestycyjnego. Najwyższą wartość wskaźnika netto osiągnięto dla mężczyzn, uczestników PI 8iv. Interwencja w tym obszarze miała na celu wyrównanie szans na rynku pracy i usunięcie barier utrudniających rozwijanie aktywności zawodowej osób wyłączonych z rynku pracy z powodu opieki nad małymi dziećmi. Należy jednak podkreślić, że wskaźnik netto odnosi się do subiektywnie postrzeganych zmian i konstruowany jest na podstawie opinii badanych, nie zaś stanu faktycznego. Powodem tak wysokiej wartości wskaźnika netto jest przede wszystkim liczba mężczyzn – uczestników priorytetu - objętych badaniem (8 osób vs. 82 kobiet). Przynajmniej jeden warunek wejścia (przedstawiony w tabeli nr 8) spełniło tylko 2 badanych, z czego tylko jeden z nich dostrzegł zależność między udziałem w projekcie a wystąpieniem pozytywnych zmian w sytuacji na rynku pracy. Dla porównania w przypadku kobiet - uczestniczek PI 8iv kryterium wejścia spełniło aż 37 kobiet, z czego 8 dostrzegło pozytywne zmiany. Wobec powyższego należy z ostrożnością podchodzić do uzyskanych wyników w tej kategorii, a przy ich interpretacji brać pod uwagę wielkość populacji, której wskaźnik dotyczył.

Jeżeli chodzi o warstwę wieku, to najwyższą wartość wskaźnika netto odnotowano dla uczestników Priorytetu 9iv w wieku 45-54 lat. Działania oferowane w ramach tego priorytetu zogniskowane były na wsparciu w obszarze zwiększenia dostępu do usług społecznych. Rezultaty działań zaprojektowanych w ramach priorytetu dostrzegane były najczęściej przez

grupę najstarszych badanych (także w wieku 55 i więcej lat- wartość wskaźnika wyniosła w tym przypadku 33,3%), do których wsparcie to było między innymi kierowane.

Tabela 10 Wartość wskaźnika netto dla warstw płci i wieku

		Płeć		Wiek				
		Kobieta	Mężczyzna	Poniżej 25 lat	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55 lat i więcej
Priorytet Inwestycyjny	8iv	21,6%	50,0%	0,0%	25,9%	18,2%	0,0%	0,0%
	8v	11,3%	14,8%	15,4%	16,1%	16,0%	9,7%	3,3%
	8vi	11,3%	13,5%	0,0%	33,3%	17,4%	6,9%	11,3%
	9i	17,1%	14,3%	17,6%	19,4%	19,2%	6,7%	12,0%
	9iv	37,9%	11,1%	0,0%	22,2%	23,8%	37,5%	33,3%
	9v	11,0%	31,8%	0,0%	21,7%	17,5%	15,2%	18,5%
	10i	13,9%	4,5%	0,0%	25,6%	17,4%	5,9%	2,5%
	10iii	15,5%	19,2%	0,0%	21,8%	22,1%	18,5%	6,9%
	10iv	14,4%	20,1%	21,7%	17,2%	22,0%	9,5%	5,0%
Ogółem (dla PI)		14,2%	17,1%	15,9%	19,8%	19,0%	11,9%	8,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CATI/CAWI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

3.2 Struktura zmian w sytuacji uczestników projektów po 6 miesiącach od opuszczenia Programu

W celu wykazania, jakie zmiany zaszły w sytuacji zawodowej uczestników projektów (osób pracujących, które uzyskały wsparcie z EFS), brano pod uwagę następujące aspekty:

- Przejście z niepewnego do stabilnego zatrudnienia;
- Przejście z niepełnego do pełnego zatrudnienia;
- Zmianę pracy na inną, wymagającą wyższych kompetencji/umiejętności/ kwalifikacji i wiążącą się z większą odpowiedzialnością;
- Wystąpienie innych korzystnych zmian: poprawę sytuacji finansowej, zmniejszenie zagrożenia likwidacją stanowiska pracy, wzrost poważania wśród pracodawców i współpracowników;
- Dostrzeżenie przez badanych braku jakichkolwiek zmian;
- Dostrzeżenie przez badanych zmiany niekorzystne.

3.2.1 Przejście z niepewnego do stabilnego zatrudnienia

Zgodnie z definicją zawartą we Wspólnej Liście Wskaźników Kluczowych 2014-2020 EFS (WLWK), stanowiącą zał. Nr 2 do Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020, pojęcie „niepewnego zatrudnienia” należy rozumieć jako „zatrudnienie tymczasowe” i „umowę o pracę na czas określony”. Biorąc pod uwagę rozbieżności instytucjonalne, pojęcia „tymczasowe zatrudnienie” i „umowa o pracę na czas określony” odnoszą się do sytuacji, które w różnych kontekstach instytucjonalnych można uznać za podobne. Osoby zatrudnione na umowę o pracę na czas określony to takie, których główna praca zakończy się po upływie okresu ustalonego z góry lub nieokreślonego z wyprzedzeniem, lecz wskazanego przez obiektywne kryteria, takie jak: ukończenie zadania lub koniec okresu tymczasowego zastępstwa pracownika.

Wobec powyższego, do analizy odsetka osób, które przeszły z niepewnego do pewnego zatrudnienia brano pod uwagę następujące warunki:

Tabela 11 Pytania świadczące o przejściu z niepewnego na stabilne zatrudnienie

Warunek 1			Warunek 2	
Pytanie 1	odpowiedź „e) Pracował(a) Pan(i) dorywczo”	jednocześnie	pytanie 6	odpowiedzi:” a) Prowadził(a) Pan(i) własną działalność gospodarczą” lub „b) Był(a) Pan(i) regularnym pracownikiem, ale nie we własnej firmie” lub „d) Prowadził(a) Pan(i) własne gospodarstwo rolne”
Pytanie 1	odpowiedź „g) Pomagał(a) Pan(i) w rodzinnej działalności gospodarczej lub gospodarstwie rolnym”	jednocześnie	Pytanie 6	odpowiedzi:” a) Prowadził(a) Pan(i) własną działalność gospodarczą” lub „b) Był(a) Pan(i) regularnym pracownikiem, ale nie we własnej firmie” lub „d) Prowadził(a) Pan(i) własne gospodarstwo rolne”
Pytanie 1	odpowiedź „h) Był(a) Pan(i) na płatnym stażu lub praktyce”	jednocześnie	Pytanie 6	odpowiedzi:” a) Prowadził(a) Pan(i) własną działalność gospodarczą” lub „b) Był(a) Pan(i) regularnym pracownikiem, ale nie we własnej firmie” lub „d) Prowadził(a) Pan(i) własne gospodarstwo rolne”;
Pytanie 2	odpowiedź „b) Umowy o pracę na czas określony”	jednocześnie	Pytanie 10	odpowiedź: a) Umowy o pracę na czas nieokreślony
Pytanie 2	odpowiedź „c) Umowy o dzieło/zlecenie”	jednocześnie	Pytanie 10	odpowiedź: a) Umowy o pracę na czas nieokreślony
Pytanie 2	odpowiedź „d) Innej umowy”	jednocześnie	Pytanie 10	odpowiedź: a) Umowy o pracę na czas nieokreślony
Pytanie 2	odpowiedź „e) Pracował(a) Pan(i) ale bez umowy”	jednocześnie	Pytanie 10	odpowiedzi: a) Umowy o pracę na czas nieokreślony, b) Umowy o pracę na czas określony, c) Umowy o dzieło/zlecenie, d) Samozatrudnienie/działalność gospodarcza na zasadach ogólnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie zapisów OPZ, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

Z niepewnego do pewnego zatrudnienia przeszło ogółem 4,9% badanych. Tak niski odsetek wynikać może z faktu, iż w momencie przystąpienia do badania większość badanych posiadała już najkorzystniejszą umowę o pracę – na czas nieokreślony. Poprawa związana z uzyskaniem pewnego zatrudnienia nieznacznie częściej dotyczyła kobiet, co z pewnością jest wnioskiem pozytywnym biorąc pod uwagę cele szczegółowe określonych PI, w szczególności PI 8iv, którego celem jest wyrównywanie szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy. Co ciekawe

to właśnie w ramach tego PI z niepewnego do pewnego zatrudnienia przeszło aż 9,8% kobiet (oraz zero mężczyzn). Najczęściej pozytywna zmiana w zakresie stabilności zatrudnienia dostrzegalna jest u grupy wiekowej osób relatywnie młodych, w wieku 25-34 lat, a także 35-44 lat. Związane może to być z przytoczonym powyżej faktem, iż osoby młode zdobywają nowe kompetencje, wiedzę i doświadczenie zawodowe, co zwiększa prawdopodobieństwo, że uzyskają bardziej korzystne zatrudnienie. Po drugie, wspomnieć należy także o oddziaływaniu negatywnych stereotypów wieku, które mogą wpływać na niechęć przedsiębiorców do oferowania osobom starszym stabilnej umowy w oparciu o umowę o pracę na czas nieokreślony i równocześnie, jako czynnik zewnętrzny, pozostawać poza sferą oddziaływania projektowego.

Podobnie jak w przypadku wartości wskaźnika długoterminowego, najwyższy odsetek (10,3%) badanych przeszedł z niepewnego do pewnego zatrudnienia w PI 9iv. Jest to kolejny dowód na to, że zaprojektowane w ramach PI kompleksowe wsparcie przyczyniło się do poprawy sytuacji zawodowej uczestników. Uczestnicy PI 8vi najrzadziej natomiast ze wszystkich innych uczestników przechodzili z niepewnego do pewnego zatrudnienia, co może być spowodowane tym, że pozytywne efekty zatrudnieniowe dostrzegalne w tej grupie będą dopiero po dłuższym czasie.

Tabela 12 Przejście z niepewnego do pewnego zatrudnienia

		Przejście z niepewnego do pewnego zatrudnienia
Płeć	kobieta	5,6%
	mężczyzna	3,8%
Wiek	Poniżej 25 lat	3,4%
	25-34 lata	7,8%
	35-44 lata	6,2%
	45-54 lata	3,1%
	55 lat i więcej	2,8%
Priorytet Inwestycyjny	8iv	8,9%
	8v	3,8%
	8vi	2,6%
	9i	4,4%
	9iv	10,3%
	9v	7,3%
	10i	9,0%
	10iii	5,2%
	10iv	3,6%
Ogółem (dla PI)		4,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CATI/CAWI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

Z niepewnego do pewnego zatrudnienia najczęściej przechodziły kobiety - uczestniczki PI 9iv, przy czym najczęściej sytuacja ta następowała w przypadku najstarszych uczestników badania. Można to powiązać z zaprojektowanymi w tym PI działaniami, które dotyczyły wsparcia w obszarze usług społecznych ogólnego interesu. Wsparcie to okazało się skuteczne: aż 21,4% uczestników tego priorytetu przeszło z niepewnego do pewnego zatrudnienia.

Tabela 13 Przejście z niepewnego do pewnego zatrudnienia: warstwy płci i wieku

		Płeć		Wiek				
		Kobieta	Mężczyzna	Poniżej 25 lat	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55 lat i więcej
Priorytet Inwestycyjny	8iv	9,8%	0,0%	0,0%	10,2%	8,3%	0,0%	0,0%
	8v	4,8%	2,8%	7,1%	4,7%	5,6%	0,6%	2,6%
	8vi	2,8%	2,2%	0,0%	6,7%	3,8%	2,3%	1,6%
	9i	4,3%	4,4%	4,0%	6,6%	2,3%	4,5%	5,2%
	9iv	12,9%	5,7%	0,0%	6,2%	10,8%	11,1%	21,4%
	9v	6,4%	9,1%	16,7%	10,3%	8,9%	6,0%	2,4%
	10i	9,7%	3,3%	0,0%	15,4%	12,4%	5,6%	1,9%
	10iii	5,0%	5,4%	0,0%	9,6%	5,9%	4,1%	3,6%
	10iv	4,0%	3,2%	0,0%	7,1%	4,0%	0,0%	0,0%
Ogółem (dla PI)		5,6%	3,8%	3,4%	7,8%	6,2%	3,1%	2,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CATI/CAWI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

3.2.2 Przejście z niepełnego do pełnego zatrudnienia

Zgodnie z definicją zawartą we Wspólnej Liście Wskaźników Kluczowych 2014-2020 EFS (WLWK), stanowiącą zał. Nr 2 do Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020, pojęcie „niepełne zatrudnienie” należy rozumieć jako niedobrowolne zatrudnienie w niepełnym wymiarze czasu pracy. Taka sytuacja ma miejsce wtedy, gdy osoba deklaruje, że pracuje w niepełnym wymiarze czasu, ponieważ nie może znaleźć pracy na pełen etat.

Wobec powyższego, przy analizie struktury zmian, przejście z niepełnego do pełnego zatrudnienia interpretowane było jako spełnienie następującego warunku:

Tabela 14 Pytania świadczące o przejściu z niepełnego do pełnego zatrudnienia

Warunek 1			Warunek 2	
Pytanie 3	odpowiedź „b) w niepełnym/ na część etatu ale chciał(a) Pan(i) pracować na pełen etat	jednocześnie	Pytanie 11	odpowiedź: a) W pełnym/ na cały etat

Źródło: opracowanie własne na podstawie zapisów SOPZ, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

Z niepełnego do pełnego zatrudnienia przeszło ogółem 16,5% badanych, przy czym nieznaczenie częściej byli to mężczyźni. Ciekawą zależność zaobserwować można analizując kategorie wiekowe uczestników. Najczęściej poprawa sytuacji na rynku pracy w zakresie przejścia na pełne zatrudnienie dotyczyła osób w wieku 45-54 lat, co bezsprzecznie stanowi o sukcesie projektów skierowanych do osób w wieku średnim. Bardzo wysoki odsetek osób, które przeszły z niepełnego do pełnego zatrudnienia odnotowano dla PI 8iv. Wynikać to może głównie z faktu, że wsparcie oferowane w ramach tego priorytetu zogniskowane było na usunięciu barier utrudniających lub uniemożliwiających rozwijanie aktywności zawodowej osób, które sprawują funkcję opiekunów nad małym dzieckiem/ małymi dziećmi. Należy sądzić, że dzięki tak zaprojektowanemu wsparciu, przede wszystkim w zakresie wsparcia opieki nad dzieckiem (np. tworzenie placówek opieki żłobkowej), uczestnicy mogli powrócić do pracy na pełen etat.

Tabela 15 Przejście z niepełnego do pełnego zatrudnienia

		Przejście z niepełnego do pełnego zatrudnienia
Płeć	kobieta	15,9%
	męczyzna	17,5%
Wiek	poniżej 25 lat	14,3%
	25-34 lata	17,9%
	35-44 lata	16,2%
	45-54 lata	21,1%
	55 lat i więcej	11,1%
Priorytet Inwestycyjny	8iv	66,7%
	8v	27,8%
	8vi	0,0%
	9i	9,1%
	9iv	0,0%
	9v	33,3%
	10i	33,3%
	10iii	17,6%
	10iv	13,6%
Ogółem (dla PI)		16,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CATI/CAWI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

Z niepełnego do pełnego zatrudnienia najczęściej przechodziły uczestniczki PI 9v oraz 8iv. Dane te należy interpretować biorąc pod uwagę także wiek badanych. Przejście z niepełnego do pełnego zatrudnienia następowało częściej dla najstarszych uczestników PI 9v. Celem tego priorytetu były działania skierowane do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez tworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych i rozwój PES. Jeżeli chodzi o PI 8iv, najczęściej z niepełnego do pełnego zatrudnienia przechodziły kobiety w wieku 25-34 lat. Celem działań podjętych w ramach tego PI było wsparcie aktywności

zawodowej osób wyłączonych z rynku pracy z powodu opieki nad małymi dziećmi. Z tego względu poprawa sytuacji badanych (w związku z przejściem z niepełnego do pełnego zatrudnienia) najczęściej dotyczyła młodych kobiet opiekujących się dziećmi. Należy sądzić, że dzięki adekwatności zaprojektowanego wsparcia, osiągnięty został cel szczegółowy wyznaczony dla tego priorytetu, jakim była aktywizacja zawodowa oraz usunięcie barier utrudniających rozwijanie aktywności zawodowej osób wyłączonych z rynku pracy z powodu opieki nad małymi dziećmi.

Tabela 16 Przejście z niepełnego do pełnego zatrudnienia: warstwy płci i wieku

		Płeć		Wiek				
		Kobieta	Mężczyzna	Poniżej 25 lat	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55 lat i więcej
Priorytet Inwestycyjny	8iv	66,7%	0,0%	0,0%	66,7%	0,0%	0,0%	0,0%
	8v	16,7%	50,0%	0,0%	20,0%	44,4%	0,0%	0,0%
	8vi	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	9i	7,7%	11,1%	0,0%	12,5%	16,7%	0,0%	0,0%
	9iv	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	9v	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	50,0%	100,0%
	10i	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%	33,3%	0,0%	0,0%
	10iii	11,1%	25,0%	0,0%	50,0%	0,0%	33,3%	16,7%
	10iv	12,5%	16,7%	20,0%	0,0%	0,0%	50,0%	0,0%
Ogółem (dla kategorii płci i wieku)		15,9%	17,5%	14,3%	17,9%	16,2%	21,1%	11,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CATI/CAWI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

3.2.3 Zmiana pracy na inną, wymagającą wyższych kompetencji/umiejętności/kwalifikacji i wiążącą się z większą odpowiedzialnością

Przyjęto, że respondent zmienił pracę na inną, wymagającą wyższych kompetencji lub umiejętności lub kwalifikacji w sytuacji, gdy udzielona została odpowiedź twierdząca na pytanie 9 kwestionariusza.

Tabela 17 Pytanie świadczące o zmiany pracy na inną, wymagającą wyższych kompetencji, umiejętności, kwalifikacji i wiążącą się z większą odpowiedzialnością

Warunek 1	
Pytanie 9	odpowiedź a) Tak

Źródło: opracowanie własne na podstawie zapisów OPZ, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

Większość osób biorących udział w badaniu zmieniła swoją pracę lub stanowisko na wyższe lub wymagające wyższych kompetencji i wiążące się z większą odpowiedzialnością. Ta zmiana częściej dotyczyła mężczyzn (78,5% vs 65,7%). Najczęściej zmiany tej dokonywały

osoby najmłodsze, jak i w wieku 35-44 lat. Podobnie jak w przypadku poprzednich analiz, najczęściej na tę zmianę wskazywali uczestnicy PI 9iv - wszystkie osoby badane objęte wsparciem w ramach tego priorytetu poprawiły pod tym względem swoją sytuację na rynku pracy.

Tabela 18 Zmiana pracy lub stanowiska na inne

		9. Czy w wyniku tej zmiany, zmienił(a) Pan(i) pracę lub stanowisko na wyższe lub wymagające wyższych kompetencji/umiejętności/kwalifikacji i wiążącą się z większą odpowiedzialnością?	
		Tak	Nie
Płeć	kobieta	65,7%	34,3%
	mężczyzna	78,5%	21,5%
Wiek	Poniżej 25 lat	80,0%	20,0%
	25-34 lata	74,7%	25,3%
	35-44 lata	81,2%	18,8%
	45-54 lata	54,9%	45,1%
	55 lat i więcej	56,8%	43,2%
Priorytet Inwestycyjny	8iv	66,7%	33,3%
	8v	76,9%	23,1%
	8vi	55,3%	44,7%
	9i	74,3%	25,7%
	9iv	100,0%	0,0%
	9v	71,4%	28,6%
	10i	73,3%	26,7%
	10iii	68,8%	31,2%
	10iv	70,6%	29,4%
Ogółem (dla PI)		71,1%	28,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CATI/CAWI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

Najczęściej pracę na inną, wymagającą wyższych kompetencji lub wiążącą się z większą odpowiedzialnością zmieniali mężczyźni- uczestnicy PI 9v (najczęściej w wieku 25-34 lat).

Tabela 19 Zmiana pracy na inną: warstwy płci i wieku

		Płeć		Wiek				
		Kobieta	Mężczyzna	Poniżej 25 lat	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55 lat i więcej
Priorytet Inwestycyjny	8iv	3,7%	12,5%	0,0%	6,1%	2,8%	0,0%	0,0%
	8v	7,2%	8,2%	7,1%	9,5%	11,2%	3,9%	1,3%
	8vi	3,1%	3,2%	0,0%	6,7%	7,7%	2,3%	1,6%
	9i	12,4%	4,4%	8,0%	8,2%	12,8%	6,0%	6,9%
	9iv	8,6%	7,5%	0,0%	9,4%	13,8%	0,0%	0,0%
	9v	3,6%	15,2%	0,0%	10,3%	6,3%	6,0%	9,5%
	10i	4,4%	0,0%	25,0%	5,8%	7,2%	0,0%	0,0%
	10iii	9,0%	11,1%	0,0%	12,0%	13,9%	11,2%	3,6%
	10iv	8,5%	12,3%	13,8%	9,2%	13,9%	6,6%	3,1%
Ogółem (dla PI)		6,7%	8,1%	9,2%	9,0%	11,0%	5,4%	2,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CATI/CAWI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

3.2.4 Inne korzystne zmiany

W celu odpowiedzi na to pytanie badawcze konieczne było wprowadzenie dodatkowego pytania w kwestionariuszu. Respondentów zapytano o to, jakie inne zmiany w swojej sytuacji zawodowej dostrzegają na skutek udziału w projekcie, przy czym wyróżniono następujące odpowiedzi:

- Zmniejszyło się zagrożenie, że moje stanowisko pracy zostanie zlikwidowane
- Cieszę się większym poważaniem ze strony pracodawcy
- Cieszę się większym poważaniem ze strony współpracowników
- Sprawniej radzę sobie z wykonywaniem zadań służbowych
- Zwiększyłem/am swoją wiedzę/kompetencje
- Otrzymuję bardziej ambitne zadania od pracodawcy
- Zwiększyła się moja atrakcyjność na rynku pracy
- Inne pozytywne zmiany
- Nie nastąpiły żadne zmiany
- Zaszły zmiany niekorzystne, jakie?.....
- Nie wiem/nie pamiętam/odmowa odpowiedzi

Za korzystne zmiany uznane zostały odpowiedzi spełniające poniższy warunek:

Tabela 20 Inne korzystne zmiany

Warunek 1	
Pytanie 13	Przynajmniej jedna z odpowiedzi: a), b), c), d), e), f), g), h)

Źródło: opracowanie własne na podstawie zapisów OPZ, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

61,1% badanych dostrzegła inne pozytywne zmiany jakie zaszły w ich sytuacji zawodowej w wyniku udziału we wsparciu, przy czym najczęściej wymieniano zwiększenie kompetencji i umiejętności. Płeć nie różnicowała odpowiedzi badanych; niemal taki sam odsetek kobiet i mężczyzn dostrzegł inne korzystne zmiany w ich sytuacji zawodowej. Im starsze były osoby, tym rzadziej dostrzegały pozytywne zmiany. Może być to spowodowane tym, że efekty otrzymanego wsparcia w przypadku szczególnie najstarszej grupy wiekowej mogą pojawić się dopiero po dłuższym czasie.

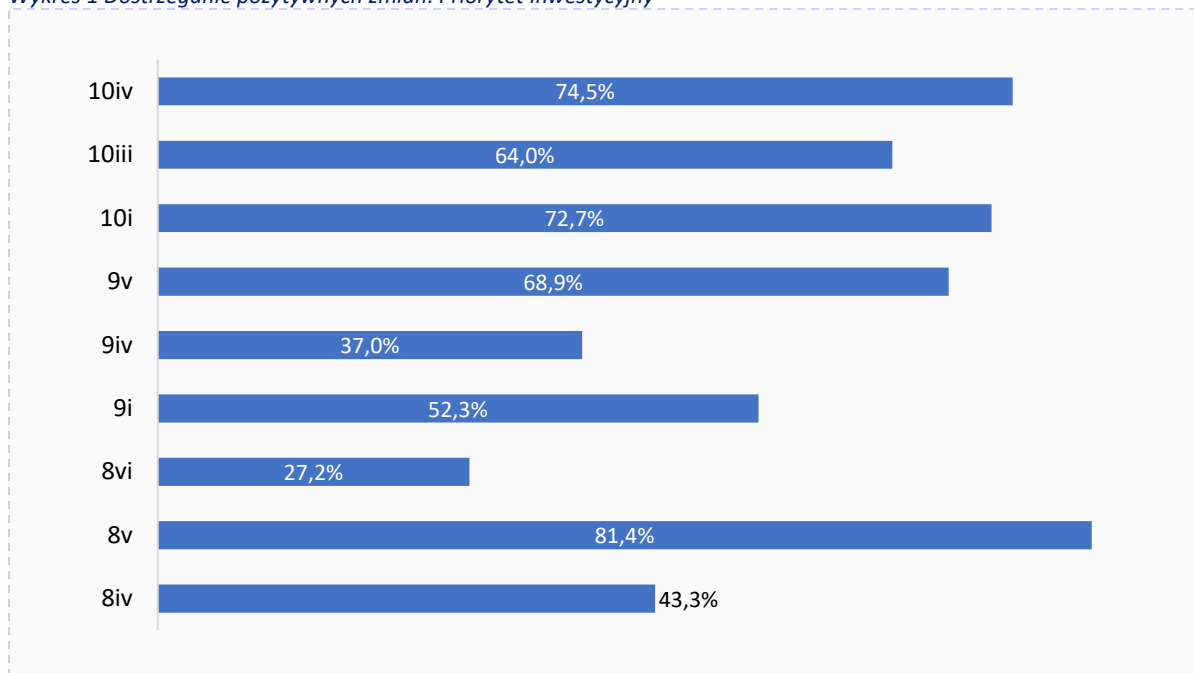
Tabela 21 Inne pozytywne zmiany

		13. Czy nastąpiły jakieś inne zmiany w Pana/Pani sytuacji zawodowej na skutek udziału w projekcie? Proszę wskazać wszystkie właściwe odpowiedzi.							
		Zmniejszyło się zagrożenie, że moje stanowisko pracy zostanie zlikwidowane	Cieszę się większym poważaniem ze strony pracodawcy	Cieszę się większym poważaniem ze strony...	Sprawniej radzę sobie z wykonywaniem zadań	Zwiększyłem/am swoją wiedzę/kompetencje	Otrzymuję bardziej ambitne zadania od pracodawcy	Zwiększyła się moja atrakcyjność na rynku pracy	Inne pozytywne zmiany
Płeć	kobieta	3,6%	12,1%	10,1%	22,1%	47,6%	7,1%	21,4%	2,8%
	mężczyzna	4,7%	11,5%	11,1%	23,3%	44,0%	10,9%	21,8%	3,0%
Wiek	Poniżej 25 lat	3,4%	10,3%	6,9%	24,1%	55,2%	18,4%	23,0%	0,0%
	25-34 lata	5,9%	14,6%	12,6%	22,6%	52,0%	12,5%	30,1%	2,2%
	35-44 lata	4,1%	13,4%	11,5%	25,5%	50,8%	10,6%	26,1%	2,9%
	45-54 lata	3,9%	11,4%	11,1%	22,2%	47,0%	7,2%	20,1%	2,9%
	55 lat i więcej	2,8%	8,1%	7,3%	19,0%	33,4%	3,7%	9,7%	3,9%
Priorytet Inwestycyjny	8iv	11,1%	8,9%	7,8%	5,6%	10,0%	3,3%	25,6%	3,3%
	8v	6,3%	15,1%	15,8%	31,1%	67,4%	11,5%	38,6%	3,8%
	8vi	1,4%	3,3%	3,6%	19,7%	7,1%	1,8%	3,9%	3,9%
	9i	0,7%	11,1%	9,1%	18,5%	40,6%	10,4%	19,5%	1,3%
	9iv	2,7%	17,8%	12,3%	14,4%	16,4%	11,6%	9,6%	0,7%
	9v	4,9%	11,2%	7,8%	20,9%	60,2%	6,8%	22,3%	1,9%
	10i	5,0%	16,5%	10,8%	26,3%	66,5%	10,1%	14,0%	2,2%
	10iii	3,8%	12,5%	11,4%	20,2%	53,7%	6,3%	20,0%	2,8%
10iv	5,6%	15,4%	13,7%	25,3%	63,2%	17,1%	33,4%	2,8%	
Ogółem (dla PI)		4,1%	11,9%	10,5%	22,6%	46,1%	8,7%	21,5%	2,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CATI/CAWI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

Najczęściej pozytywne zmiany dostrzegali uczestnicy PI 8v, przy czym wymieniano przede wszystkim zwiększenie kompetencji i wiedzy. Celem nadrzędnym tego PI była aktywizacja zawodowa osób zwolnionych lub przewidzianych do zwolnienia, poprzez między innymi organizację kursów, szkoleń, pośrednictwa pracy, studiów podyplomowych, staży, a także wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych pracowników zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami przedsiębiorstw w oparciu o popytowy system dystrybucji usług rozwojowych oraz dostarczanie kompleksowych usług (szkoleniowych, doradczych, diagnostycznych) odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw w oparciu o popytowy system dystrybucji usług rozwojowych. Wysoki odsetek wskazań na pozytywne zmiany jakie zaszły w wyniku otrzymanego wsparcia spowodowany jest więc bezpośrednim wpływem wsparcia na rozwój kompetencji i umiejętności zawodowych uczestników. Świadczy o tym również fakt, że 38,6% uczestników PI 8v stwierdziło, że dzięki otrzymanemu wsparciu zwiększyła się ich atrakcyjność na rynku pracy; prawdopodobnie spowodowane jest to właśnie uzyskaniem nowych umiejętności i kwalifikacji. Najbardziej pozytywny wpływ projektu dostrzegali natomiast uczestnicy PI 8vi. Ponownie należy w tym miejscu odwołać się do zakresu i celów szczegółowych oferowanego w ramach priorytetu wsparcia, czyli aktywizacji osób zagrożonych opuszczeniem rynku pracy ze względu na stan zdrowia, w szczególności osób w wieku 50 lat i więcej poprzez wdrożenie programów profilaktyki zdrowotnej. Efekty tego wsparcia obserwowane mogą być w dłuższym czasie. Należy ponadto zaznaczyć, że ze względu na dłuższy czas oddziaływania wsparcia projektowego (profilaktyki zdrowotnej) badani mogą nie dostrzegać, że poprawa ich stanu zdrowia w sposób bezpośredni wpłynęła na ich sytuację zawodową. Pozytywnym aspektem jest mimo tego to, że prawie co piąty uczestnik wsparcia w ramach tego priorytetu dostrzegał, że dzięki udziałowi w projekcie sprawniej radzi sobie z wykonywaniem obowiązków służbowych.

Wykres 1 Dostrzeganie pozytywnych zmian: Priorytet Inwestycyjny

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CATI/CAWI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

Najczęściej pozytywne zmiany dostrzegali uczestniczki PI 8v. Co ciekawe, to właśnie w tym priorytecie odnotowano najwyższy odsetek badanych w każdym wieku, dostrzegających pozytywne zmiany. Najczęściej były to osoby w wieku poniżej 25 lat.

Tabela 22 Inne pozytywne zmiany: warstwy płci i wieku

		Płeć		Wiek				
		Kobieta	Mężczyzna	Poniżej 25 lat	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55 lat i więcej
Priorytet Inwestycyjny	8iv	45,1%	25,0%	0,0%	55,1%	30,6%	25,0%	0,0%
	8v	84,4%	78,2%	92,9%	78,4%	84,4%	80,0%	80,3%
	8vi	27,3%	27,1%	0,0%	30,0%	33,8%	31,6%	22,1%
	9i	46,6%	59,1%	64,0%	55,7%	59,3%	44,8%	43,1%
	9iv	29,0%	50,9%	37,5%	53,1%	30,8%	29,6%	42,9%
	9v	71,4%	63,6%	66,7%	79,3%	72,2%	66,0%	59,5%
	10i	72,6%	73,3%	75,0%	75,0%	71,1%	71,8%	74,1%
	10iii	67,6%	59,8%	0,0%	62,7%	64,7%	68,5%	59,6%
	10iv	74,6%	74,4%	75,9%	68,8%	80,3%	78,0%	59,4%
Ogółem (dla PI)		60,7%	58,8%	70,1%	66,2%	65,5%	60,8%	45,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CATI/CAWI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

3.2.5 Brak jakichkolwiek zmian

Za brak zmian uznane zostały odpowiedzi spełniające poniższy warunek:

Tabela 23 Pytanie świadczące o braku zmian

Warunek 1	
Pytanie 13	Odpowiedź i)

Źródło: opracowanie własne na podstawie zapisów SOPZ, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

Żadnych zmian w swojej sytuacji zawodowej nie dostrzega 35,4% badanych. Płeć w nieznacznym stopniu różnicowała wskazania badanych. Im starsze były osoby, tym częściej nie dostrzegały żadnych zmian.

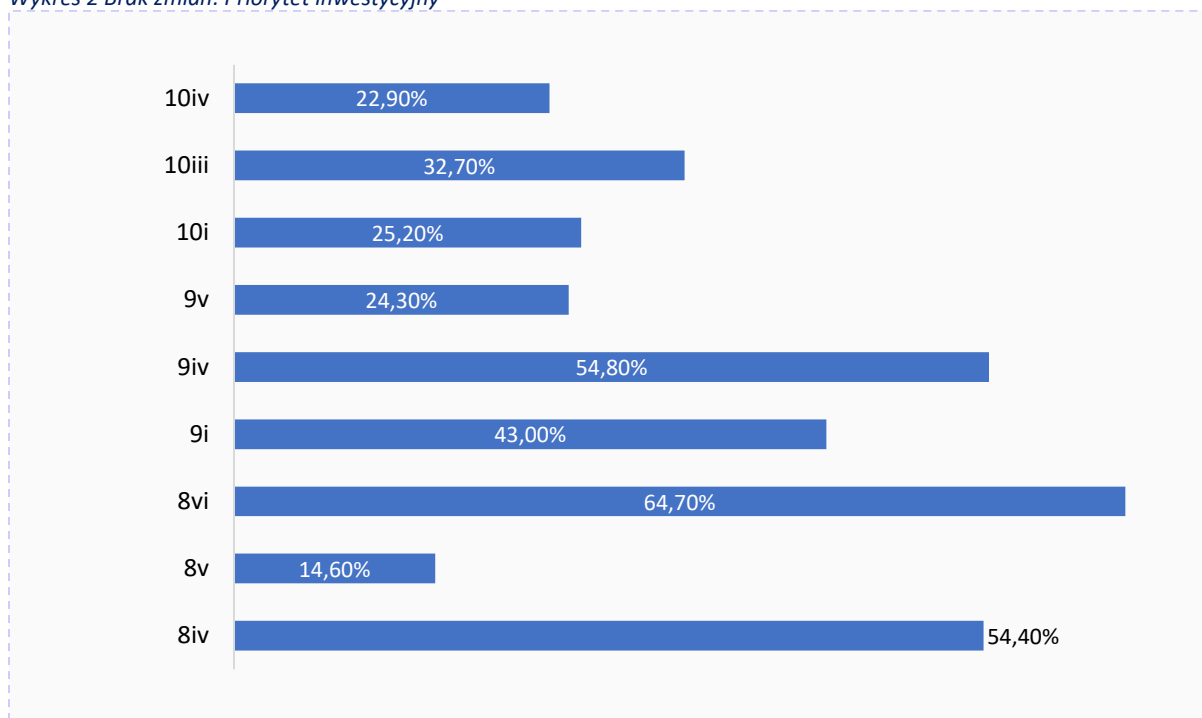
Tabela 24 Brak jakichkolwiek zmian

		13. Czy nastąpiły jakieś inne zmiany w Pana/Pani sytuacji zawodowej na skutek udziału w projekcie? Proszę wskazać wszystkie właściwe odpowiedzi.
		Nie nastąpiły żadne zmiany
Płeć	kobieta	34,7%
	mężczyzna	36,5%
Wiek	Poniżej 25 lat	25,3%
	25-34 lata	29,9%
	35-44 lata	30,5%
	45-54 lata	35,0%
	55 lat i więcej	48,6%
Ogółem (dla kategorii wieku)		35,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CATI/CAWI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

Uczestnicy w ramach PI 8vi najczęściej spośród pozostałych grup wskazywali na to, że ich zdaniem nie zaszły żadne inne zmiany w ich sytuacji zawodowej. Może to być kolejny dowód na to, że skuteczność wsparcia zdrowotnego obserwowana i odczuwana może być w dłuższej perspektywie czasowej.

Wykres 2 Brak zmian: Priorytet Inwestycyjny

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CATI/CAWI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

Powyższe wyniki przedstawiono także w podziale dla płci i wieku. Najczęściej na brak zmian wskazywali mężczyźni, uczestnicy PI 8vi. Wszyscy badani poniżej 25 roku życia, otrzymujący wsparcie w ramach PI 8iv nie dostrzegli żadnej pozytywnej zmiany. Spowodowane może to być przede wszystkim młodym wiekiem badanych, którzy znajdują się jeszcze na początku swojej kariery zawodowej (zdobywają dopiero doświadczenie, nowe kompetencje i umiejętności).

Tabela 25 Brak zmian: warstwy płci i wieku

		Płeć		Wiek				
		Kobieta	Mężczyzna	Poniżej 25 lat	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55 lat i więcej
Priorytet Inwestycyjny	8iv	53,7%	62,5%	100,0%	44,9%	63,9%	75,0%	0,0%
	8v	12,0%	17,4%	7,1%	16,9%	14,0%	13,5%	15,8%
	8vi	62,8%	66,9%	0,0%	63,3%	56,9%	62,6%	70,1%
	9i	50,3%	34,3%	28,0%	36,1%	37,2%	55,2%	50,0%
	9iv	59,1%	47,2%	50,0%	46,9%	58,5%	63,0%	42,9%
	9v	22,1%	28,8%	16,7%	20,7%	21,5%	26,0%	31,0%
	10i	25,0%	26,7%	25,0%	25,0%	24,7%	26,8%	24,1%
	10iii	28,9%	37,2%	0,0%	32,5%	32,6%	27,9%	38,0%
	10iv	24,6%	21,0%	24,1%	27,0%	18,5%	20,9%	31,3%
Ogółem (dla PI)		34,7%	36,5%	25,3%	29,9%	30,5%	35,0%	48,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CATI/CAWI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

3.2.6 Zmiany niekorzystne

Za zmiany niekorzystne uznane zostały odpowiedzi badanych spełniające przynajmniej jeden z poniższych warunków:

Tabela 26 Pytania świadczące o dostrzeganiu zmian niekorzystnych

Warunek 1		Warunek 2	
Pytanie 1	odpowiedź c) Prowadził(a) Pan(i) własną działalność gospodarczą	jednocześnie	pytanie 6 odpowiedzi: c) Pracował(a) Pan(i) dorywczo lub e) Pomagał(a) Pan(i) w rodzinnej działalności gospodarczej lub gospodarstwie rolnym lub f) Był(a) Pan(i) na płatnym stażu lub praktyce
Pytanie 1	odpowiedź d) Był(a) Pan(i) regularnym pracownikiem, ale nie we własnej firmie	jednocześnie	Pytanie 6 odpowiedzi: c) Pracował(a) Pan(i) dorywczo lub e) Pomagał(a) Pan(i) w rodzinnej działalności gospodarczej lub gospodarstwie rolnym lub f) Był(a) Pan(i) na płatnym stażu lub praktyce
Pytanie 1	odpowiedź f) Prowadził(a) Pan(i) własne gospodarstwo rolne	jednocześnie	Pytanie 6 odpowiedzi: c) Pracował(a) Pan(i) dorywczo lub e) Pomagał(a) Pan(i) w rodzinnej działalności gospodarczej lub gospodarstwie rolnym lub f) Był(a) Pan(i) na płatnym stażu lub praktyce
Pytanie 4	Odpowiedzi od 6 do 10	jednocześnie	Pytanie 12 Odpowiedzi od 1 do 5

Warunek 1

Pytanie 13   Odpowiedź i)

Źródło: opracowanie własne na podstawie zapisów SOPZ, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

Pierwszą zidentyfikowaną niekorzystną zmianą była zmiana rodzaju zatrudnienia: z prowadzenia własnej działalności gospodarczej, bycia pracownikiem w firmie lub prowadzenia własnego gospodarstwa rolnego na pracę dorywczą, pomoc w rodzinnej działalności gospodarczej, gospodarstwie lub odbywanie płatnego stażu lub praktyki. **Ten rodzaj niekorzystnych zmian nastąpił tylko w przypadku 0,9% badanych i nie był zależny od płci**, co z pewnością jest zjawiskiem pozytywnym. Zmiany niekorzystne w rodzaju zatrudnienia częściej dotyczyły osób najmłodszych (w wieku poniżej 25 lat), jednak należy mieć na uwadze, że osoby młode znajdujące się na początku swojej kariery zawodowej

często zmieniają pracę lub przekwalifikowują się (w tym odbywają staże i praktyki), co może wpływać na nieznacznie wyższy odsetek niekorzystnych zmian w tej kategorii wiekowej. W przypadku osób z pozostałych grup wiekowych nie zaobserwowano żadnej istotnej statystycznie różnicy: oznacza to, że z wyjątkiem osób najmłodszych, wiek nie wpływał na fakt wystąpienia niekorzystnej zmiany w rodzaju zatrudnienia. Niewielkie różnice zaobserwować można w przypadku analizy priorytetów inwestycyjnych. O skuteczności oferowanego wsparcia ponownie świadczy fakt, że żaden z uczestników PI 8iv, 9iv oraz 10i nie przeszedł na bardziej niekorzystne warunki pracy.

Kolejnym obszarem mogącym świadczyć o pogorszeniu się sytuacji badanych na rynku pracy były niekorzystne zmiany w poziomie zarobków. Należy zaznaczyć, że to badani formułowali swoją ocenę, odnosząc się do dwóch przedziałów czasowych: sytuacji w momencie przystąpienia do projektu oraz 6 miesięcy po jego opuszczeniu. Innymi słowy dokonywali subiektywnej oceny poziomu swoich zarobków. Ponadto, należy mieć na uwadze samą konstrukcję pytania, które uwzględniono w badaniu: badanych pytano o to, jak oceniliby swoje zarobki na dziesięciostopniowej skali, gdzie 1 oznaczało zarobki w ogóle nieadekwatne, 10 w pełni adekwatne. Podniesienie poziomu kwalifikacji i kompetencji, które nastąpiło w wyniku udziału respondentów we wsparciu mogło wpłynąć na ich oczekiwania wobec wielkości zarobków: wraz ze wzrostem kwalifikacji wzrastać powinno także wynagrodzenie. **Pomimo tych aspektów, tylko 2,6% osób biorących udział w badaniu dostrzegło spadek swoich zarobków 6 miesięcy po zakończeniu udziału we wsparciu**, przy czym częściej były to kobiety. Wskazywać to może na ciągle obecny problem luki płacowej, rozumianej jako różnica w zarobkach między kobietami i mężczyznami wyrażona jako procent wynagrodzenia mężczyzn⁵. Wiek nie różnicował odpowiedzi badanych w istotnie statystyczny sposób. Jeżeli chodzi o uczestników poszczególnych priorytetów inwestycyjnych, to najczęściej spadek poziomu zarobków następował w przypadku PI 9i.

---

⁵ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/equal-pay/gender-pay-gap-situation-eu_en

Tabela 27 Zmiany niekorzystne

		Niekorzystna zmiana pracy	Pogorszenie zarobków
Płeć	kobieta	0,8%	3,0%
	mężczyzna	1,0%	2,2%
Wiek	Poniżej 25 lat	4,6%	2,3%
	25-34 lata	1,0%	3,2%
	35-44 lata	0,5%	2,3%
	45-54 lata	1,1%	2,9%
	55 lat i więcej	0,8%	2,4%
Priorytet Inwestycyjny	8iv	0,0%	2,2%
	8v	1,8%	2,2%
	8vi	0,6%	3,0%
	9i	0,7%	4,4%
	9iv	0,0%	0,0%
	9v	1,0%	1,9%
	10i	0,0%	3,2%
	10iii	0,6%	2,8%
	10iv	1,5%	2,4%
Ogółem (dla PI)		0,9%	2,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CATI/CAWI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

Powyższe dane przedstawiono także dla każdego z Priorytetów, w podziale na płeć i wiek uczestników. Na pogorszenie zarobków najczęściej wskazywali zarówno mężczyźni, jak i kobiety - uczestnicy PI 9i, przy czym najczęściej były to osoby w wieku 25-34 lat.

Tabela 28 Zmiany niekorzystne- pogorszenie zarobków: warstwy płci i wieku

		Pogorszenie zarobków						
		Płeć		Wiek				
		Kobieta	Mężczyzna	Poniżej 25 lat	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55 lat i więcej
Priorytet Inwestycyjny	8iv	2,4%	0,0%	0,0%	2,0%	2,8%	0,0%	0,0%
	8v	2,4%	1,9%	0,0%	4,1%	1,2%	2,6%	1,3%
	8vi	3,4%	2,5%	0,0%	0,0%	1,5%	4,0%	3,1%
	9i	4,3%	4,4%	4,0%	8,2%	2,3%	3,0%	5,2%
	9iv	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	9v	2,9%	0,0%	0,0%	0,0%	2,5%	4,0%	0,0%
	10i	3,2%	3,3%	0,0%	5,8%	4,1%	1,4%	1,9%
	10iii	3,2%	2,4%	0,0%	1,2%	3,7%	3,0%	1,8%
	10iv	3,2%	1,4%	3,4%	2,8%	2,3%	2,2%	0,0%
Ogółem (dla PI)		3,0%	2,2%	2,3%	3,2%	2,3%	2,9%	2,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CATI/CAWI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

Jeżeli chodzi o niekorzystną zmianę pracy, to najczęściej dotyczyło to mężczyzn z PI 9v. Jeżeli chodzi o wiek uczestników, to najwięcej wskazań odnotowano dla najmłodszych uczestników PI 8iv.

Tabela 29 Zmiany niekorzystne- niekorzystna zmiana pracy: warstwy płci i wieku

		Niekorzystna zmiana pracy						
		Płeć		Wiek				
		Kobieta	Mężczyzna	Poniżej 25 lat	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55 lat i więcej
Priorytet Inwestycyjny	8iv	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	8v	1,2%	2,5%	14,3%	1,4%	1,2%	3,2%	0,0%
	8vi	1,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,8%	0,6%	0,6%
	9i	1,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,5%	1,7%
	9iv	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	9v	0,0%	3,0%	0,0%	0,0%	1,3%	0,0%	2,4%
	10i	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	10iii	1,2%	0,0%	0,0%	1,2%	0,0%	0,5%	1,2%
	10iv	0,8%	2,3%	6,9%	2,1%	0,6%	1,1%	0,0%
Ogółem (dla PI)		0,8%	1,0%	4,6%	1,0%	0,5%	1,1%	0,8%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CATI/CAWI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

Powyższe dane zagregowano w celu przedstawienia ogólnego odsetka badanych, których sytuacja uległa pogorszeniu. Z pewnością pozytywny jest fakt, że nie występują istotne różnice w ilości kobiet i mężczyzn, których sytuacja na rynku pracy uległa negatywnym zmianom. Najczęściej następowały one w przypadku osób najmłodszych, co, jak zostało wykazane we wcześniejszej części analizy, może być spowodowane tym, że sytuacja zawodowa osób młodych ulega szybkim przemianom. Młodzi ludzie statystycznie częściej skłonni są do zmiany pracy i przekwalifikowania się⁶ niż osoby w wieku starszym.

Tabela 30 Zmiany niekorzystne ogółem

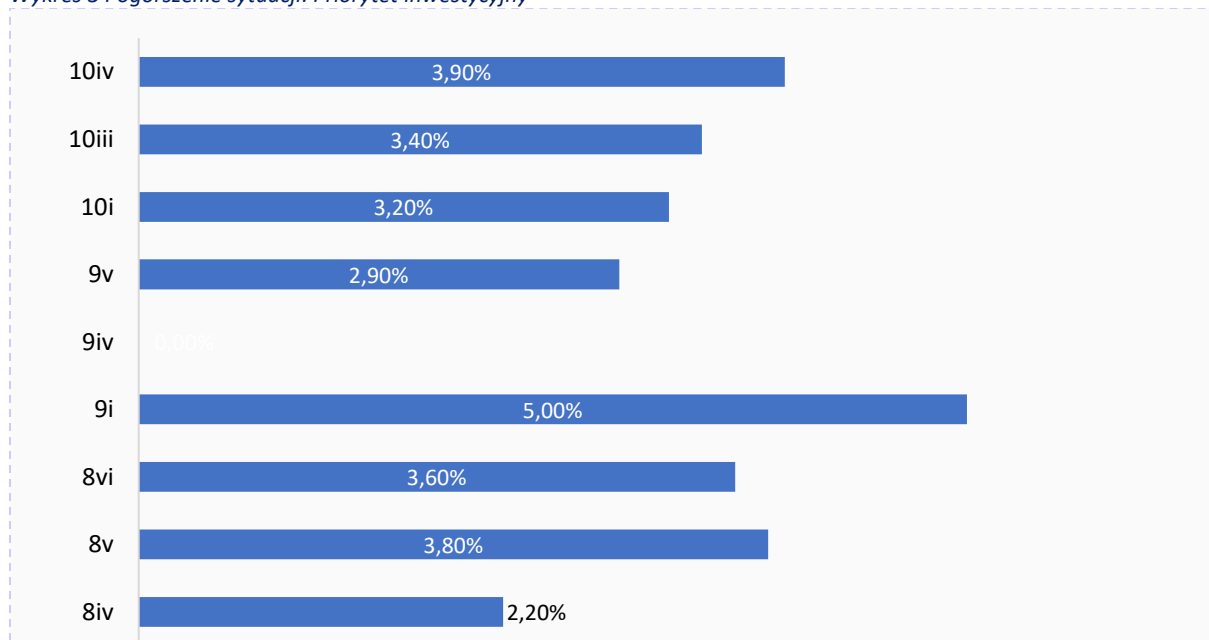
		Ogółem zmiany niekorzystne
Płeć	kobieta	3,8%
	mężczyzna	3,1%
Wiek	Poniżej 25 lat	6,9%
	25-34 lata	4,2%
	35-44 lata	2,8%
	45-54 lata	3,8%
	55 lat i więcej	3,1%
Ogółem (dla kategorii wieku)		3,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CATI/CAWI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

⁶ Np. Wyniki badań zaprezentowane w raporcie Pracuj.pl pn. Generacja dobrej kariery. Pokolenia o pracy w Polsce

Pogorszenie sytuacji na rynku pracy następowało najczęściej w przypadku uczestników PI 9i (5%); natomiast w przypadku PI 9iv zmiany niekorzystne nie wystąpiły.

Wykres 3 Pogorszenie sytuacji: Priorytet Inwestycyjny

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CATI/CAWI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

Zmiany niekorzystne ogółem przedstawiono także w podziale na płeć i wiek dla każdego Priorytetu Inwestycyjnego. Zmiany niekorzystne częściej następowały w przypadku kobiet, uczestniczek PI 9i. Jeżeli chodzi o wiek badanych, to najczęściej negatywne zmiany zaobserwować można dla grupy osób w wieku poniżej 25 lat - uczestników PI 8v.

Tabela 31 Zmiany niekorzystne ogółem: warstwy płci i wieku

		Ogółem zmiany niekorzystne						
		Płeć		Wiek				
		Kobieta	Mężczyzna	Poniżej 25 lat	25-34 lata	35-44 lata	45-54 lata	55 lat i więcej
Priorytet Inwestycyjny	8iv	2,4%	0,0%	0,0%	2,0%	2,8%	0,0%	0,0%
	8v	3,6%	4,1%	14,3%	5,4%	2,4%	5,2%	1,3%
	8vi	4,5%	2,5%	0,0%	0,0%	2,3%	4,6%	3,7%
	9i	5,6%	4,4%	4,0%	8,2%	2,3%	4,5%	6,9%
	9iv	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	9v	2,9%	3,0%	0,0%	0,0%	3,8%	4,0%	2,4%
	10i	3,2%	3,3%	0,0%	5,8%	4,1%	1,4%	1,9%
	10iii	4,4%	2,4%	0,0%	2,4%	3,7%	3,6%	3,0%
	10iv	4,0%	3,7%	10,3%	5,0%	2,9%	3,3%	0,0%
Ogółem (dla kategorii płci i wieku)		3,8%	3,1%	6,9%	4,2%	2,8%	3,8%	3,1%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CATI/CAWI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

3.3 Ocena stopnia realizacji wskaźnika programowego oraz efektywność kosztowa działań

Wskaźnik pn. *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS* został wyliczony poprzez zsumowanie ilości miejsc wychowania przedszkolnego utworzonych w ramach projektu oraz liczbę miejsc funkcjonujących 2 lata po uzyskaniu dofinansowania. Należy nadmienić, że w przypadku jednego podmiotu, jego przedstawiciel nie potrafił wskazać liczby miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po otrzymaniu wsparcia. Z tego względu postanowiono całkowicie wyłączyć ten podmiot z pierwszej analizy. Wyniki przedstawiono poniżej.

Tabela 32 Wskaźnik programowy- z wyłączeniem jednego z podmiotów

Definicja	Wartość
Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS (na podstawie wyników badania IDI)	1439
Liczba utworzonych miejsc wychowania przedszkolnego	1560 ⁷
Odsetek miejsc wychowania przedszkolnego istniejących co najmniej 2 lata ⁸	92,24%

Źródło: opracowanie własne, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

Wartość wskaźnika pn. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS wyniósł 1439, co przekłada się na stopień realizacji na poziomie 92,24%. Wartość wskaźnika została wobec powyższego uzyskana w bardzo wysokim stopniu.

⁷ Z wartości został całkowicie wyłączony jeden z podmiotów, którego przedstawiciel nie potrafił wskazać ilości miejsc funkcjonujących 2 lata po uzyskaniu dofinansowania.

⁸ Na podstawie danych SL2014

Wartość docelowa wskaźnika pn. *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS* wskazana w RPO-L2020 to 1477⁹. Zgodnie z wynikami uzyskanymi z I i II pomiaru, łączna liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania wyniosła 1989. Tym samym poziom realizacji wartości docelowej wynosi 137,46%.

Tabela 33 Wartość wskaźnika pn. *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS (I i II pomiar)*

Definicja	Wartość
Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS (na podstawie wyników badania IDI) I POMIAR	550
Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS (na podstawie wyników badania IDI) II POMIAR	1439
Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS (na podstawie wyników badania IDI) I i II POMIAR OGÓŁEM	1989
Wartość docelowa	1477
Wartość docelowa wskaźnika pn. <i>Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS</i>	137,46%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników I i II Pomiaru, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

Na temat stopnia osiągnięcia wskaźników programowych wypowiedzieli się także przedstawiciele podmiotów biorący udział w TDI. W przypadku zdecydowanej większości podmiotów wskaźniki zostały osiągnięte w całości. Nie odnotowano jednocześnie znaczących problemów podczas ich osiągania. Do głównych czynników wpływających na realizację założeń projektu zaliczyć należy atrakcyjne zajęcia dodatkowe, dobre warunki bytowe, dobre wyposażenie i wydłużenie godzin funkcjonowania przedszkoli.

„Atrakcyjne zajęcia dodatkowe, bo w ramach projektu też się odbywały zajęcia z logopedą, zajęcia z gimnastyki korekcyjnej, zajęcia językowe”

TDI_ z przedstawicielem instytucji, który utworzył miejsce wychowania przedszkolnego

„Miejscowość, w której się znajdujemy, jest taką miejscowością rozwijającą się, gdzie się dużo dzieje. W miasteczku jest dużo inwestycji, wygląda coraz ładniej, przyjemniej i ludzie chętnie się osiedlają”

TDI_ z przedstawicielem instytucji, który utworzył miejsce wychowania przedszkolnego

⁹ <https://rpo.lubuskie.pl/-/regionalnego-programu-operacyjnego-lubuskie-2020>

Zdaniem respondentów zrealizowanie założonych wartości wskaźników było możliwe przede wszystkim dzięki trafności przeprowadzonych przed złożeniem projektów diagnoz i analiz potrzeb. Projekty były odpowiedzią na zdiagnozowane problemy, dlatego też realizacja zaplanowanych wartości wskaźników przebiegała bez dodatkowych zakłóceń. Ponadto, do osiągnięcia określonych celów przyczynili się zaangażowani, zdyscyplinowani i systematyczni nauczyciele.

„W projekcie było zaplanowane, oprócz zakupu pomocy dydaktycznych (...) też szkolenia i przeprowadzenie zajęć dla naszych dzieci. To z naszej wiedzy, wcześniejszej diagnozy wpływało, jakie mają to być szkolenia, jakie zajęcia i ich realizacja była po prostu tylko wprowadzeniem tego w życie i nie było z tym kłopotu”

TDI z przedstawicielem instytucji, który utworzył miejsce wychowania przedszkolnego

„Jak szkoła pisze projekt, który wpisuje się w potrzeby społeczne, to wtedy nie ma kłopotu z realizacją. Znaczący kłopoty to zawsze jakieś są, po drodze zdarzają mniejsze większe, to normalna sytuacja, ale nie ma problemu z osiągnięciem celów głównych i szczegółowych, wtedy wszyscy się starają, a jak na siłę się narzuca projekt, to potem każdy się męczy czy wskaźniki osiągnąłem czy nie”

TDI z przedstawicielem instytucji, który utworzył miejsce wychowania przedszkolnego

W przypadku gmin, gdzie wskaźniki nie zostały zrealizowane odnotowano takie problemy, jak:

- osoby, które są zameldowane w gminie nie mieszkają w niej faktycznie
- migracja rodzin
- trudności lokalowe
- trudności w znalezieniu pracownika pedagogicznego
- pandemia

Istotnym elementem analizy jest także określenie efektywności kosztowej. W tym celu obliczono koszt przypadający na jedno miejsce wychowania przedszkolnego, tj. koszt przypadający na stworzenie jednego miejsca wychowania przedszkolnego, które funkcjonuje od co najmniej 2 lat (koszt efektywny). Łączny koszt efektywny wyniósł 14 989,80 zł.

Tabela 34 Efektywność kosztowa

Definicja	Wartość
Wartość dofinansowania ogółem ¹⁰	21 570 321,16 zł
Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS (II pomiar) ¹¹	1439
Koszt efektywny przypadający na jedno miejsce przedszkolne funkcjonujące 2 lata	14 989,80 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SL-2014 i wyników badania TDI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

¹⁰ Z wyłączeniem jednego z podmiotów, w stosunku do którego odnotowano brak danych dotyczących liczby miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze wsparcia EFS

¹¹ Jak wyżej

3.4 Trwałość zmiany

Kolejną istotną częścią analizy było ustalenie, czy zmiany, jakie zaszły w sytuacji badanych są trwałe. W tym celu respondentom, którzy zakończyli swój udział w projekcie nie wcześniej niż 12 miesięcy przed badaniem zadano dodatkowe pytanie o to, czy efekty zmian utrzymały się, uległy polepszeniu, czy też pogorszyły się. **Prawie wszyscy badani stwierdzili, że ich sytuacja nie uległa zmianie na gorsze, przy czym najczęściej wskazywano na utrzymanie się sytuacji.**

Na utrzymanie się efektów wsparcia 12 miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie nieznacznie częściej wskazywały kobiety, co świadczy o skuteczności przede wszystkim tych projektów, których celem było wyrównywanie szans na rynku pracy kobiet i mężczyzn i zapobieganie nierównościom społecznym. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że kobiety co prawda rzadziej wskazywały na to, że ich sytuacja uległa zmianie na lepsze, jednak zaobserwować można równocześnie wyższy odsetek odpowiedzi „nie wiem, trudno powiedzieć” w tej kategorii. Z pewnością istotne jest to, że różnica jeżeli chodzi o pogorszenie sytuacji na rynku pracy wynosi tylko 1% w przypadku kobiet i mężczyzn. Na utrzymanie się sytuacji najczęściej wskazywały osoby najstarsze; najczęściej ze wszystkich innych grup dostrzegały także zmiany negatywne. Dane te należy interpretować biorąc pod uwagę przede wszystkim to, że osoby starsze są mniej skłonne do zmiany zatrudnienia, poszukiwania innej pracy, co finalnie mogłoby przełożyć się na wyższe zarobki i lepszą sytuację na rynku pracy. Po drugie wspomnieć należy o wciąż istniejących stereotypach wieku i postawach pracodawców względem np. awansowania pracowników starszych¹². Zauważyć jednak należy, że pomimo powyższego, odnotowano relatywnie niski odsetek osób starszych, które dostrzegły zmiany niekorzystne.

Trwałość zmian najczęściej dotyczyła uczestników PI 8iv, którego celem było zwiększenie aktywności zawodowej osób wyłączonych z rynku pracy z powodu opieki nad małymi dziećmi. Żadna z osób korzystająca ze wsparcia w ramach tego PI nie zadeklarowała, że jej sytuacja na rynku pracy uległa pogorszeniu. Oznacza to, że zaprojektowane wsparcie, przede wszystkim w zakresie pomocy w opiece nad małymi dziećmi, przyniosło trwałe i pozytywne efekty. Najczęściej na pozytywne zmiany, czyli polepszenie swojej sytuacji wskazywali uczestnicy PI 8v, którego celem była aktywizacja zawodowa osób zwolnionych lub przewidzianych do zwolnienia oraz dostosowanie przedsiębiorstw i ich pracowników do zmian zachodzących w gospodarce. Należy sądzić, że poprzez umożliwienie uczestnictwa w szkoleniach, kursach, studiach podyplomowych i innych formach wsparcia, uczestnicy faktycznie podnieśli swoje kwalifikacje lub nabyli kompetencje, przez co poprawili swoją sytuację na rynku pracy na lepszą 12 miesięcy po zakończeniu projektu. Ponadto, zdaniem

---

¹² Według raportu Pracownicy w wieku 45+ w opinii pracodawców, 21,2% pracodawców przyznało, że pracownicy w wieku 45 i więcej lat są rzadziej awansowani niż osoby młodsze lub nie są awansowane w ogóle.

autorów niniejszego raportu, wysoki odsetek osób, których sytuacja uległa poprawie powinna być interpretowana także jako skuteczność wspomnianych wyżej form wsparcia. Szczegółowe wyniki dla warstw płci, wieku i Priorytetu Inwestycyjnego przedstawione zostały poniżej. Dodatkowy podział w warstwach płci i wieku dla poszczególnych PI zaprezentowany został w załączniku nr 1 do niniejszego raportu.

Tabela 35 Trwałość zmian po 12 miesiącach od zakończenia udziału we wsparciu

		13a Czy efekty wsparcia w postaci zmiany Pana/i sytuacji zawodowej utrzymały się, czy też uległy zmianie po 12 miesiącach lub więcej od zakończenia przez Pana/ią udziału w projekcie?			
		Utrzymały się	Uległy zmianie na lepsze	Uległy zmianie na gorsze	Nie wiem/nie pamiętam/odmowa odpowiedzi
Płeć	kobieta	67,2%	19,6%	2,9%	10,3%
	mężczyzna	64,9%	24,9%	1,9%	8,3%
Wiek	Poniżej 25 lat	69,5%	14,6%	1,2%	14,6%
	25-34 lata	61,1%	27,9%	1,7%	9,3%
	35-44 lata	64,1%	25,6%	2,6%	7,7%
	45-54 lata	67,5%	21,0%	2,1%	9,4%
	55 lat i więcej	72,0%	13,5%	3,6%	10,9%
Priorytet Inwestycyjny	8iv	77,0%	14,9%	0,0%	8,0%
	8v	60,5%	31,1%	2,3%	6,2%
	8vi	70,2%	11,0%	4,6%	14,3%
	9i	63,5%	22,9%	0,8%	12,8%
	9iv	71,1%	26,8%	0,0%	2,1%
	9v	65,0%	24,8%	1,9%	8,3%
	10i	72,3%	14,6%	3,3%	9,9%
	10iii	68,6%	19,5%	2,4%	9,5%
10iv	60,6%	28,3%	2,1%	9,0%	
Ogółem (dla PI)		66,2%	21,8%	2,5%	9,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CATI/CAWI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

3.5 Skuteczność wsparcia

Istotne z punktu widzenia oceny zaprojektowanego wsparcia była także skuteczność interwencji RPO-L2020. W tym celu badanym zadano pytanie o to, w jakim stopniu forma wsparcia lub poszczególne formy wsparcia, z której korzystali przyczyniły się do poprawy ich sytuacji na rynku pracy. Badani oceniali stopień skuteczności wsparcia na dziesięciostopniowej skali, gdzie 1 oznaczał w ogóle się nie przyczyniła, a 10 bardzo się przyczyniła. W celu zobrazowania wyników przyjęto, że odpowiedzi na skali 1-5 interpretowane będą jako brak wpływu formy wsparcia na poprawę sytuacji, zaś wskazania 6-10 oznaczać będą wpływ wsparcia. Większość badanych wskazała na skali odpowiedzi od 6 do 10, co oznacza, że dostrzegali skuteczność oferowanego wsparcia, przy czym wskazywali na to częściej mężczyźni. **Ponownie zaobserwować można tendencję, według której im młodsze były osoby, tym częściej dostrzegały pozytywny wpływ otrzymanego wsparcia.** Podobnie jak poprzednio, zaznaczyć należy, że na odpowiedzi badanych ze starszych grup wiekowych wpływ może mieć długofalowe oddziaływanie oferowanego im wsparcia (np. profilaktyki zdrowotnej). W tym miejscu należy zaznaczyć także, że niebagatelne znaczenie (pozostające poza oddziaływaniem projektowym) mają postawy samych badanych (szczególnie w starszym wieku) i ich gotowość do zmian i podejmowania ryzyka w postaci zmiany pracy lub nawet ubiegania się o podwyżkę, inne, wyższe stanowisko. Przyjęta przez badanych bierna postawa może wobec powyższego mieć wpływ na ich ocenę skuteczności wsparcia.

Najczęściej pozytywny wpływ wsparcia na sytuację zawodową dostrzegali uczestnicy PI 8iv. Co ciekawe, to właśnie badani objęci wsparciem w ramach tego priorytetu najczęściej ze wszystkich udzielali skrajnie pozytywnej odpowiedzi (25% wskazań na odpowiedź 10). Stanowi to kolejny dowód na to, że wsparcie zaoferowane w ramach tego priorytetu przyczyniło się do poprawy sytuacji badanych na rynku pracy. Brak wpływu działań na sytuację na rynku pracy najczęściej dostrzegli natomiast uczestnicy PI 8vi.

Tabela 36 Wpływ wsparcia na sytuację zawodową uczestników

		15. W jakim stopniu forma wsparcia/poszczególne formy wsparcia, z której/których Pan(i) skorzystał(a), przyczyniły się do poprawy Pana/i sytuacji na rynku pracy?	
		Ogółem 1+5	Ogółem 6+10
Płeć	kobieta	38,4%	55,4%
	mężczyzna	35,0%	60,1%
Wiek	Poniżej 25 lat	8,9%	89,9%
	25-34 lata	23,8%	73,4%
	35-44 lata	35,2%	60,4%
	45-54 lata	40,6%	52,1%
	55 lat i więcej	50,2%	41,3%
Priorytet Inwestycyjny	8iv	10,7%	88,1%
	8v	24,4%	71,6%
	8vi	58,1%	29,9%
	9i	19,6%	81,6%
	9iv	21,0%	77,3%
	9v	27,1%	69,6%
	10i	45,8%	49,0%
	10iii	52,1%	39,7%
	10iv	27,2%	68,3%
Ogółem (dla PI)		36,9%	57,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CATI/CAWI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

Najpozytywniej oceniono praktyki, staże (najwyższe oceny przyznali uczestnicy PI 9v oraz 10i) oraz oferowane wsparcie psychologiczne (najwięcej wskazań odnotowano w PI 8iv).

Należy wobec powyższego sądzić, że najskuteczniejszymi formami wsparcia są z jednej strony działania w sposób bezpośredni ukierunkowane na podnoszenie kompetencji i umiejętności beneficjentów, z drugiej strony wysokiej jakości wsparcie psychologiczne i doradcze, które może wpływać na poprawę sytuacji społecznej badanych w sposób pośredni. Zapewnienie optymalnych warunków rozwoju i profilaktyki problemowej, czy szerzej psychoprofilaktyki, wpływa na podejmowane przez jednostki działania i motywuje do podjęcia znaczących zmian w ich życiu.

Szczegółowe wyniki dla warstw przedstawione zostały w poniższej tabeli zbiorczej. Dodatkowo w załączniku nr1 przedstawiono poniższe wyniki dla warstwy płci i wieku dla każdego PI.

Tabela 37 stopień dopasowania wsparcia do potrzeb uczestników

		15. W jakim stopniu forma wsparcia/poszczególne formy wsparcia, z której/których Pan(i) skorzystał(a), przyczyniły się do poprawy Pana/i sytuacji na rynku pracy? Proszę ocenić, w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza „w ogóle się nie przyczyniła”, a 10 „bardzo się przyczyniła”											
		Doradztwo zawodowe indywidualne	Doradztwo zawodowe grupowe	Pośrednictwo pracy	Szkolenia z zakresu samodzielnego poszukiwania pracy	Wsparcie psychologiczne	Kursy i szkolenia mające na celu zdobycie nowych umiejętności, kompetencji i kwalifikacji	Praktyki lub staże zawodowe	Wsparcie w zakresie opieki nad dzieckiem	Wsparcie na założenie własnej działalności gospodarczej	Dofinansowanie pracodawcy kosztów zatrudnienia	Dodatek relokacyjny	Inna forma
		ogółem 6+10	ogółem 6+10	ogółem 6+10	ogółem 6+10	ogółem 6+10	ogółem 6+10	ogółem 6+10	ogółem 6+10	ogółem 6+10	ogółem 6+10	ogółem 6+10	ogółem 6+10
Płeć	kobieta	63,9%	60,6%	100,0%	85,0%	76,3%	57,6%	83,3%	80,7%	58,3%	47,6%	50,0%	32,9%
	mężczyzna	87,8%	72,5%	50,0%	65,0%	92,8%	66,7%	87,5%	70,0%	73,7%	73,7%	0,0%	31,6%
Wiek	Poniżej 25 lat	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	89,9%	100,0%	66,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	25-34 lata	85,7%	90,0%	50,0%	90,0%	93,9%	72,2%	75,0%	90,9%	87,5%	50,0%	0,0%	48,6%
	35-44 lata	79,1%	66,7%	100,0%	81,8%	88,4%	62,3%	83,3%	77,6%	87,5%	68,8%	50,0%	36,2%
	45-54 lata	61,3%	60,7%	66,7%	62,5%	75,5%	56,3%	100,0%	57,1%	42,9%	50,0%	0,0%	35,2%
	55 lat i więcej	66,7%	47,8%	50,0%	60,0%	65,8%	49,3%	100,0%	62,5%	50,0%	60,0%	0,0%	25,3%
Priorytet Inwestycyjny	8iv	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	33,3%	100,0%	89,9%	0,0%	0,0%	0,0%	66,7%
	8v	81,3%	48,5%	0,0%	75,0%	85,7%	72,1%	100,0%	100,0%	85,7%	50,0%	100,0%	69,4%
	8vi	53,3%	50,0%	50,0%	50,0%	68,4%	42,3%	100,0%	0,0%	0,0%	57,1%	0,0%	26,7%
	9i	91,7%	82,8%	83,3%	76,5%	85,9%	81,9%	100,0%	55,6%	100,0%	100,0%	0,0%	43,8%
	9iv	77,8%	100,0%	0,0%	100,0%	83,8%	81,8%	0,0%	76,5%	0,0%	60,0%	0,0%	0,0%
	9v	70,6%	76,2%	0,0%	80,0%	80,0%	73,6%	50,0%	66,7%	66,7%	83,3%	0,0%	53,3%
	10i	77,8%	54,5%	0,0%	100,0%	50,0%	50,2%	50,0%	56,3%	0,0%	37,5%	100,0%	50,0%
	10iii	42,9%	60,0%	0,0%	33,3%	0,0%	40,1%	100,0%	100,0%	33,3%	100,0%	0,0%	29,6%
	10iv	69,2%	50,0%	0,0%	83,3%	71,4%	69,0%	100,0%	100,0%	50,0%	100,0%	0,0%	62,5%
	Ogółem (dla PI)		77,0%	65,8%	66,7%	75,0%	82,0%	61,5%	85,0%	79,8%	67,7%	60,0%	40,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CATI/CAWI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

O skuteczności wsparcia świadczyć może ponadto to, w jakim stopniu zaoferowane w ramach interwencji działania odpowiadały potrzebom badanych. Podobnie jak poprzednio, badani oceniali dopasowanie wsparcia na dziesięciostopniowej skali: przyjęto, że odpowiedzi 1-5 oznaczają, że wsparcie nie odpowiadało potrzebom badanych. Prawie wszyscy badani ocenili szkolenia z zakresu poszukiwania pracy jako odpowiadające im potrzebom (95% wskazań) oraz praktyki lub staże i wsparcie w zakresie opieki nad dzieckiem (po 90% wskazań na te kategorie). Na uwagę zasługuje także fakt, że w przypadku wszystkich form wsparcia odsetek osób oceniających ich adekwatność był wysoki i przekraczał 60%, co świadczy o generalnym dopasowaniu wsparcia do potrzeb jego beneficjentów. Szczegółowe wyniki zaprezentowane zostały w poniższej tabeli. W załączniku nr 1 przedstawiono ponadto rozkład odpowiedzi dla płci i wieku dla każdego PI

Tabela 38 Stopień dopasowania wsparcia do potrzeb uczestników

		16. W jakim stopniu otrzymane wsparcie odpowiadało Pana/Pani potrzebom? Proszę o ocenę na skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza w ogóle nie odpowiadało moim potrzebom, a 10- w pełni odpowiadało moim potrzebom.											
		Doradztwo zawodowe indywidualne	Doradztwo zawodowe grupowe	Pośrednictwo pracy	Szkolenia z zakresu samodzielnego poszukiwania pracy	Wsparcie psychologiczne	Kursy i szkolenia mające na celu zdobycie nowych umiejętności, kompetencji i kwalifikacji	Praktyki lub staże zawodowe	Wsparcie w zakresie opieki nad dzieckiem	Wsparcie na założenie własnej działalności gospodarczej	Dofinansowanie pracodawcy kosztów zatrudnienia	Dodatek relokacyjny	Inna forma
		ogółem 6+10	ogółem 6+10	ogółem 6+10	ogółem 6+10	ogółem 6+10	ogółem 6+10	ogółem 6+10	ogółem 6+10	ogółem 6+10	ogółem 6+10	ogółem 6+10	ogółem 6+10
Płeć	kobieta	82,0%	71,2%	66,7%	95,0%	86,3%	77,5%	91,7%	90,0%	75,0%	57,1%	75,0%	75,0%
	mężczyzna	86,5%	80,4%	83,3%	95,0%	92,8%	83,8%	87,5%	90,0%	73,7%	78,9%	100,0%	80,1%
Wiek	Poniżej 25 lat	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	88,9%	92,8%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	25-34 lata	92,9%	95,0%	100,0%	100,0%	97,0%	87,2%	75,0%	96,4%	75,0%	66,7%	0,0%	67,6%
	35-44 lata	83,7%	73,3%	0,0%	100,0%	97,1%	82,0%	100,0%	88,0%	100,0%	81,3%	75,0%	79,0%
	45-54 lata	83,9%	71,4%	100,0%	87,5%	81,6%	76,9%	100,0%	71,4%	57,1%	37,5%	100,0%	75,5%
	55 lat i więcej	61,1%	65,2%	50,0%	90,0%	78,9%	71,3%	100,0%	87,5%	62,5%	70,0%	0,0%	79,7%
Priorytet Inwestycyjny	8iv	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	66,7%	100,0%	96,3%	0,0%	0,0%	0,0%	66,7%
	8v	87,5%	63,6%	0,0%	100,0%	71,4%	85,7%	100,0%	100,0%	71,4%	60,0%	100,0%	86,1%
	8vi	53,3%	50,0%	0,0%	100,0%	78,9%	57,7%	100,0%	0,0%	0,0%	42,9%	100,0%	78,5%
	9i	95,8%	86,2%	100,0%	94,1%	88,5%	91,3%	100,0%	88,9%	100,0%	100,0%	0,0%	81,3%
	9iv	100,0%	83,3%	0,0%	100,0%	95,9%	88,6%	0,0%	82,4%	0,0%	80,0%	0,0%	0,0%
	9v	76,5%	90,5%	0,0%	80,0%	80,0%	86,0%	75,0%	100,0%	83,3%	83,3%	50,0%	86,7%
	10i	88,9%	72,7%	0,0%	100,0%	50,0%	70,3%	100,0%	75,0%	0,0%	62,5%	100,0%	59,1%
	10iii	71,4%	60,0%	100,0%	100,0%	0,0%	71,0%	100,0%	100,0%	33,3%	100,0%	0,0%	63,0%
	10iv	76,9%	66,7%	0,0%	100,0%	85,7%	84,6%	66,7%	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	75,0%
	Ogółem (dla PI)		84,4%	75,2%	77,8%	95,0%	88,5%	80,2%	90,0%	90,0%	74,2%	67,5%	80,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CATI/CAWI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

3.6 Możliwość osiągnięcia wartości docelowych analizowanych wskaźników rezultatu długoterminowego. Czynniki mogące wpłynąć na nieosiągnięcie zakładanych wartości docelowych

W ramach wartości docelowej wskaźnika *Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu* jedynie w przypadku PI 8v ustalono wartość docelową, z tego względu w niniejszej analizie pod uwagę brane będą wyłącznie wartości wskaźnika dla tego priorytetu. Wskaźnik docelowy w ramach tego priorytetu określony został na 1530 osób¹³. W celu określenia możliwości osiągnięcia wartości docelowych przeprowadzono najpierw diagnozę na podstawie uzyskanych wskaźników I i II pomiaru. Łączna wartość wyżej wymienionego wskaźnika dla I i II pomiaru wyniosła 10,94%, co przekłada się na 72 osoby, które znajdują się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu. Następnie dokonano ekstrapolacji wyników na całą populację. Zgodnie z tą procedurą wskaźnik produktu wyniósł 853 osoby, co oznacza, że do osiągnięcia wartości docelowej brakuje 677 osób.

Tabela 39 Wartość wskaźnika rezultatu z ekstrapolacją na całą populację

Pomiar	Populacja ogólna	Wartość wskaźnika rezultatu	Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu (CI)	Liczba osób brakujących do osiągnięcia wartości docelowej
I	8	25%	2	
II	650	11%	70	
Łącznie pomiar I+II	658	10,94%	72	
Ekstrapolacja na całą populację				
nd	7797	10,94%	853	677

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników Pomiarów I i II, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

Na możliwość osiągnięcia wartości docelowej w/w wskaźnika wpływ mogą mieć przede wszystkim czynniki zewnętrzne, tj. niezależne od woli projektodawców, lub też takie, na które projektodawca nie ma wpływu. Do najważniejszych z nich należą:

- Rezygnacja z uczestnictwa we wsparciu w trakcie jego trwania (spowodowana także skutkami epidemii COVID-19).

¹³ Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020, listopad 2020

- Brak chęci zmiany swojej sytuacji na rynku pracy, rozumiana jako bierna postawa uczestników wsparcia, ale także instrumentalne podejście do wsparcia (np. uczestniczenie w projektach wyłącznie dla osiągnięcia korzyści finansowych).
- Niedostateczna promocja oferowanego wsparcia; brak wiedzy potencjalnych uczestników o oferowanych działaniach.

3.6.1 Środki zaradcze, które pomogą zapobiec ewentualnym problemom

Większość badanych (81,4%) dostrzega potrzebę wprowadzenia zmian, które podniosłyby skuteczność podobnych projektów w przyszłości. Najczęściej wskazywano na dłuższy czas trwania projektów, wsparcie bardziej dopasowane do potrzeb uczestników, lepszą promocję, rozpowszechnienie projektu oraz więcej dostępnych działań, form wsparcia. Szczegółowe wskazania badanych, w podziale na płeć i wiek oraz określony Priorytet Inwestycyjny zaprezentowane zostały w załączniku nr 1 do niniejszego dokumentu.

Tabela 40 Działania, jakie należy podjąć w celu podniesienia skuteczności podobnych projektów

		17. Jakie działania należy podjąć, by podnieść skuteczność i efektywność podobnych projektów? Proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi.									
		Dłuższy czas trwania projektu	Więcej dostępnych działań/ form wsparcia dostępnych w ramach	Wsparcie bardziej dopasowane do indywidualnych potrzeb uczestników	Lepsza jakość działań	Objęcie wsparciem większej ilości osób	Łatwiejsza/prostsza ścieżka rekrutacji do projektu	Lepsza promocja/ rozpropagowanie projektów	Inne działania	Ogółem a-h	Projekty tego typu są w pełni skuteczne
Płeć	kobieta	31,0%	29,4%	30,5%	8,6%	17,7%	20,2%	28,1%	2,8%	82,1%	10,5%
	mężczyzna	25,4%	24,7%	26,6%	10,0%	17,2%	19,0%	28,4%	4,1%	80,4%	10,7%
Wiek	Poniżej 25 lat	14,9%	9,2%	17,2%	20,7%	18,4%	19,5%	14,9%	1,1%	60,9%	23,0%
	25-34 lata	24,2%	24,5%	24,0%	10,1%	19,7%	24,2%	32,5%	2,9%	80,6%	10,9%
	35-44 lata	27,8%	30,7%	30,1%	9,0%	18,7%	21,6%	28,3%	3,3%	82,9%	11,2%
	45-54 lata	33,9%	28,2%	31,8%	9,3%	17,1%	17,7%	28,0%	2,6%	84,7%	8,0%
	55 lat i więcej	30,0%	26,7%	29,5%	7,7%	14,2%	16,1%	26,6%	5,1%	79,6%	11,1%
Priorytet Inwestycyjny	8iv	34,4%	16,7%	8,9%	8,9%	27,8%	18,9%	15,6%	4,4%	73,3%	24,4%
	8v	27,1%	36,8%	30,5%	6,8%	18,8%	34,5%	28,0%	3,7%	87,4%	5,8%
	8vi	39,0%	31,2%	25,4%	6,8%	17,1%	12,9%	35,6%	5,4%	85,3%	6,0%
	9i	11,7%	16,1%	21,1%	14,1%	19,8%	22,5%	20,1%	0,0%	64,8%	18,1%
	9iv	13,7%	11,6%	18,5%	16,4%	27,4%	17,1%	28,8%	0,7%	69,9%	25,3%
	9v	15,0%	19,9%	22,8%	12,1%	18,4%	20,9%	28,2%	1,0%	70,9%	25,2%
	10i	26,6%	35,3%	45,0%	9,4%	16,5%	14,7%	19,4%	2,2%	84,5%	6,5%
	10iii	40,4%	26,0%	36,2%	9,7%	12,4%	12,7%	29,7%	4,7%	87,2%	7,4%
10iv	21,8%	24,0%	26,8%	8,8%	16,7%	20,1%	28,5%	2,8%	77,9%	12,2%	
Ogółem (dla PI)		28,7%	27,4%	28,9%	9,2%	17,5%	19,7%	28,2%	3,4%	81,4%	10,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CATI/CAWI, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

W związku z powyższym rekomenduje się implementację następujących środków zaradczych, które mogłyby ograniczyć wystąpienie ewentualnych problemów:

- Wzmocnienie działań w szczególności w obszarach, gdzie możliwe jest podnoszenie kwalifikacji i kompetencji uczestników. .
- Realizacja wsparcia (o ile to możliwe i zasadne w przypadku konkretnych typów działań) w formie zdalnej lub hybrydowej. Epidemia COVID-19 i związane z nią obostrzenia epidemiologiczne (np. zakaz zgromadzeń) mogą wpływać na stopień realizacji zadań w ramach zaprojektowanego wsparcia.

IV REKOMENDACJE

Tabela 41 Wnioski i rekomendacje

Wniosek	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Proponowany sposób wdrożenia	Klasa/podklasa rekomendacji	Termin wdrożenia
<p>1. Sytuacja zawodowa prawie wszystkich uczestników badania utrzymała się lub zmieniła na lepsze 12 miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie (dotyczy to tylko uczestników, w przypadku których od momentu zakończenia udziału w projekcie do momentu badania upłynęło minimum 12 pełnych miesięcy). Oznacza to bardzo wysoką skuteczność i trwałość podjętych w ramach interwencji działań (str. 55-56).</p>	<p>Kontynuowanie zaprojektowanych działań, w szczególności w ramach obszaru usług społecznych oraz profilaktyki zdrowotnej osób pracujących.</p>	<p>IZ RPO Lubuskie 2020</p>	<p>Podczas opracowywania założeń przyszłego programu należy zwrócić szczególną uwagę na programowanie działań dotyczących obszaru usług społecznych oraz profilaktyki zdrowotnej osób pracujących (zgodnie z dostępnym katalogiem możliwego wsparcia wynikającym z dokumentów nadrzędnych).</p>	<p>Operacyjna Programowa</p>	<p>II kwartał 2022</p>

Wniosek	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Proponowany sposób wdrożenia	Klasa/podklasa rekomendacji	Termin wdrożenia
<p>2. Uczestnicy najwyżej ocenili skuteczność kursów, szkoleń oraz wsparcia psychologicznego (str. 59).</p>	<p>Rekomenduje się, aby programować możliwość realizacji działań w zakresie przekwalifikowania pracowników długotrwale pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie.</p> <p>Rekomenduje się również wzmocnienie działań z zakresu doradztwa zawodowego oraz kontynuowanie działań z zakresu profilaktyki zdrowia psychicznego, w tym wsparcia psychologicznego szczególnie w obszarze włączenia społecznego i rynku pracy.</p>	<p>IZ RPO Lubuskie 2020</p>	<p>Podczas opracowywania założeń przyszłego programu należy zwrócić szczególną uwagę na programowanie działań dotyczących przekwalifikowania pracowników pracujących długotrwale w warunkach negatywnych dla zdrowia, a także działań z zakresu doradztwa zawodowego i profilaktyki zdrowia psychicznego.</p>	<p>Operacyjna Programowa</p>	<p>II kwartał 2022</p>

Wniosek	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Proponowany sposób wdrożenia	Klasa/podklasa rekomendacji	Termin wdrożenia
<p>3. Badani wysoko ocenili skuteczność wsparcia w zakresie opieki nad dzieckiem. Zdaniem prawie 80% badanych objętych tą formą wsparcia, działanie to przyczyniło się do poprawy ich sytuacji na rynku pracy (str. 59).</p>	<p>Kontynuowanie działań z zakresu tworzenia nowych miejsc wychowania przedszkolnego.</p>	<p>IZ RPO Lubuskie 2020</p>	<p>Podczas opracowywania założeń przyszłego programu należy zwrócić szczególną uwagę na programowane działania z zakresu wsparcia w tworzeniu nowych miejsc wychowania przedszkolnego.</p>	<p>Operacyjna Programowa</p>	<p>II kwartał 2022</p>

Źródło: opracowanie własne, ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku

V BIBLIOGRAFIA

Błaszczyk B., Sytuacja osób starszych na rynku Pracy w Polsce, Gerontologia Polska 2016;24

Borowska A., Determinanty i bariery przedsiębiorczości kobiet w Polsce, Economics and Management, 3/2013

Dolny E., Determinanty kontynuowania pracy i aktywizacji zawodowej osób w starszym wieku, [w:] Z. Wiśniewski (red.), Determinanty aktywności zawodowej ludzi starszych, Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa, Stowarzyszenie Wyższej Użyteczności „DOM ORGANIZATORA”, Toruń 2009

PARP, Przedsiębiorczość kobiet w Polsce, Raport 2011

Raport końcowy, Ocena wpływu wsparcia EFS na uzyskane wartości wskaźników rezultatu długoterminowego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020, 2019

Wasilczuk E.J., Płeć a motywacje przedsiębiorcze oraz podejmowane przez mikroprzedsiębiorców decyzje zarządcze, Problemy Zarządzania 13/14, 2015

ANEKS

Załączniki

Załącznik nr 1 do raportu; tabele wynikowe dla pytań 13a, 15, 16, 17, z podziałem na płeć, wiek i Priorytet Inwestycyjny

Spis tabel i wykresów

Tabela 1 Priorytety Inwestycyjne RPO-L2020 brane pod uwagę do drugiego pomiaru wskaźnika rezultatu długoterminowego pn. Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu	10
Tabela 2 Priorytety Inwestycyjne RPO-L2020 brane pod uwagę do drugiego pomiaru wskaźnika rezultatu długoterminowego pn. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS	11
Tabela 3 Pytania badawcze	14
Tabela 4 Struktura populacji ogólnej i próby badawczej	18
Tabela 5 Pytania świadczące o zmianie sytuacji na lepszą- wartość brutto	22
Tabela 6 Wartość wskaźnika brutto	23
Tabela 7 Wartość wskaźnika dla warstw płci i wieku	25
Tabela 8 Pytania świadczące o zmianie sytuacji na lepszą- wartość netto.....	26
Tabela 9 Wartość wskaźnika netto.....	27
Tabela 10 Wartość wskaźnika netto dla warstw płci i wieku	28
Tabela 11 Pytania świadczące o przejściu z niepewnego na stabilne zatrudnienie	30
Tabela 12 Przejście z niepewnego do pewnego zatrudnienia	31
Tabela 13 Przejście z niepewnego do pewnego zatrudnienia: warstwy płci i wieku.....	32
Tabela 14 Pytania świadczące o przejściu z niepełnego do pełnego zatrudnienia	32
Tabela 15 Przejście z niepełnego do pełnego zatrudnienia	33
Tabela 16 Przejście z niepełnego do pełnego zatrudnienia: warstwy płci i wieku	34
Tabela 17 Pytanie świadczące o zmiany pracy na inną, wymagającą wyższych kompetencji, umiejętności, kwalifikacji i wiążącą się z większą odpowiedzialnością.....	34
Tabela 18 Zmiana pracy lub stanowiska na inne.....	35
Tabela 19 Zmiana pracy na inną: warstwy płci i wieku	36
Tabela 20 Inne korzystne zmiany	36
Tabela 21 Inne pozytywne zmiany	37
Tabela 22 Inne pozytywne zmiany: warstwy płci i wieku	39
Tabela 23 Pytanie świadczące o braku zmian	40
Tabela 24 Brak jakichkolwiek zmian.....	40
Tabela 25 Brak zmian: warstwy płci i wieku.....	41

Tabela 26 Pytania świadczące o dostrzeganiu zmian niekorzystnych	42
Tabela 27 Zmiany niekorzystne	44
Tabela 28 Zmiany niekorzystne- pogorszenie zarobków: warstwy płci i wieku	44
Tabela 29 Zmiany niekorzystne- niekorzystna zmiana pracy: warstwy płci i wieku	45
Tabela 30 Zmiany niekorzystne ogółem.....	45
Tabela 31 Zmiany niekorzystne ogółem: warstwy płci i wieku	46
Tabela 32 Wskaźnik programowy- z wyłączeniem jednego z podmiotów	47
Tabela 33 Wartość wskaźnika pn. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS (I i II pomiar).....	48
Tabela 34 Efektywność kosztowa.....	50
Tabela 35 Trwałość zmian po 12 miesiącach od zakończenia udziału we wsparciu.....	52
Tabela 36 Wpływ wsparcia na sytuację zawodową uczestników	54
Tabela 37 stopień dopasowania wsparcia do potrzeb uczestników	55
Tabela 38 Stopień dopasowania wsparcia do potrzeb uczestników	57
Tabela 39 Wartość wskaźnika rezultatu z ekstrapolacją na całą populację.....	58
Tabela 40 Działania, jakie należy podjąć w celu podniesienia skuteczności podobnych projektów	60
Tabela 41 Wnioski i rekomendacje	62
Wykres 1 Dostrzeżenie pozytywnych zmian: Priorytet Inwestycyjny.....	39
Wykres 2 Brak zmian: Priorytet Inwestycyjny.....	41
Wykres 3 Pogorszenie sytuacji: Priorytet Inwestycyjny.....	46

Kwestionariusz ankiety CATI/CAWI

Aranżacja ankiety – wywiad CATI

Dzień Dobry. Nazywam się [ANKIETER] i jestem pracownikiem firmy badawczej ASM Centrum Badań i Analiz Rynku. Czy mógłbym(mogłabym) porozmawiać z Panem(ią) [IMIĘ I NAZWISKO RESPONDENTA Z BAZY]?

Obecnie na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego prowadzimy badanie wśród osób, które uczestniczyły w projektach finansowanych z RPO L-2020. Celem tego badania jest sprawdzenie skuteczności wsparcia z Europejskiego Funduszu Społecznego. Według informacji otrzymanych z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego od [MIESIĄC i ROK ROZPOCZĘCIA UDZIAŁU W PROJEKCIE Z BAZY] do [MIESIĄC i ROK ZAKOŃCZENIA UDZIAŁU W PROJEKCIE Z BAZY] uczestniczył(a) Pan(i) w projekcie o nazwie [NAZWA PROJEKTU Z BAZY]. Przystępując do tego projektu wyraził(a) Pan(i) zgodę na uczestnictwo w ewentualnym badaniu oraz na przekazanie danych niezbędnych do jego przeprowadzenia.

Pana/i dane osobowe przetwarzane są zgodnie z Ustawą o ochronie danych osobowych oraz RODO. Nasza rozmowa będzie nagrywana w celu kontroli mojej pracy. Czy wyraża Pan/i zgodę?

Chciał(a)bym teraz zadać Panu(i) kilka pytań związanych z uczestnictwem w tym projekcie. Rozmowa potrwa około 10 - 15 minut. Pana(i) wypowiedzi są całkowicie poufne i będą prezentowane jedynie w zbiorczych zestawieniach statystycznych, bez możliwości połączenia ich z konkretną osobą.

Aranżacja ankiety – wywiad CAWI

Obecnie na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego firma ASM-Centrum Badań i Analiz Rynku przeprowadza badanie wśród osób, które uczestniczyły w projektach finansowanych z RPO L-2020. Celem tego badania jest sprawdzenie skuteczności wsparcia z Europejskiego Funduszu Społecznego. Według informacji otrzymanych z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego od [MIESIĄC i ROK ROZPOCZĘCIA UDZIAŁU W PROJEKCIE Z BAZY] do [MIESIĄC i ROK ZAKOŃCZENIA UDZIAŁU W PROJEKCIE Z BAZY] uczestniczył(a) Pan(i) w projekcie o nazwie (NAZWA PROJEKTU Z BAZY). Przystępując do tego projektu wyraził(a) Pan(i) zgodę na uczestnictwo w ewentualnym badaniu oraz na przekazanie danych niezbędnych do jego przeprowadzenia.

Pana/i dane osobowe przetwarzane są zgodnie z Ustawą o ochronie danych osobowych oraz RODO.

Wypełnienie ankiety zajmie ok. 10 minut.

1. Proszę spróbować sobie przypomnieć czy w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie, tj. (ROK I MIESIĄC ROZPOCZĘCIA UDZIAŁU W PROJEKCIE Z BAZY):

(Pytanie wielokrotnego wyboru)

- a) Był(a) Pan(i) zarejestrowany(a) w urzędzie pracy jako bezrobotny(a) - *zakończyć wywiad*
- b) Nie pracował(a) Pan(i), ale nie był(a) Pan(i) zarejestrowany w urzędzie pracy- *zakończyć wywiad*
- c) Prowadził(a) Pan(i) własną działalność gospodarczą – *przejsć do pytania 5*
- d) Był(a) Pan(i) regularnym pracownikiem, ale nie we własnej firmie (Pracownik zatrudniony na stałe lub na stałe współpracujący z daną firmą - nawet jeśli podstawą zatrudnienia jest umowa cywilno-prawna)
- e) Pracował(a) Pan(i) dorywczo
- f) Prowadził(a) Pan(i) własne gospodarstwo rolne – *przejsć do pytania 5*
- g) Pomagał(a) Pani(i) w rodzinnej działalności gospodarczej lub gospodarstwie rolnym
- h) Był(a) Pan(i) na płatnym stażu lub praktyce
- i) Żadne z powyższych (*jakiej?*).....
- j) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi (nie czytać) *zakończyć - wywiad nieefektywny*

PYTANIA O SYTUACJĘ PRZED PROJEKTEM

2. Na podstawie jakiej umowy był(a) Pan(i) wtedy zatrudniony/a?

- a) Umowy o pracę na czas nieokreślony
- b) Umowy o pracę na czas określony
- c) Umowy o dzieło/zlecenie
- d) Innej umowy (*jakiej?*).....
- e) Pracował(a) Pan(i), ale bez umowy
- f) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi (nie czytać)

3. W jakim wymiarze czasu pracy Pan(i) wtedy pracował(a)?

- a) W pełnym / na cały etat
- b) W niepełnym / na część etatu, ale chciał(a) Pan(i) pracować na pełen etat
- c) W niepełnym / na część etatu, przy czym nie chciał(a) Pan(i) pracować na pełen etat
- d) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi (nie czytać)

4. Proszę o odpowiedź na skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza - „wynagrodzenie było za niskie w stosunku do wykonywanej pracy”, a 10 oznacza, że "wynagrodzenie było adekwatne do wykonywanej pracy”.

(1)   (2)   (3)   (4)   (5)   (6)   (7)   (8)   (9)   (10)

PYTANIA O SYTUACJĘ PO PROJEKCIE

5. Proszę teraz spróbować sobie przypomnieć swoją sytuację sześć miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie, tj. w *(Podać datę określoną jako: ROK I MIESIĄC ZAKOŃCZENIA UDZIAŁU W PROJEKCIE Z BAZY + 6 miesięcy)*. Kolejne pytania będą dotyczyły właśnie tego okresu. Czy wtedy Pracował(a) Pan(i) w jakiegokolwiek formie, w tym odbywał(a) staż, prowadził(a) działalność gospodarczą lub rolniczą?
- Tak
  - Nie - *zakończyć wywiad*
  - Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi (nie czytać)
6. W jakiej formie był(a) Pan(i) wtedy zatrudniony?
- (Pytanie wielokrotnego wyboru)
- Prowadził(a) Pan(i) własną działalność gospodarczą
  - Był(a) Pan(i) regularnym pracownikiem¹⁴, ale nie we własnej firmie
  - Pracował(a) Pan(i) dorywczo
  - Prowadził(a) Pan(i) własne gospodarstwo rolne
  - Pomagał(a) Pani(i) w rodzinnej działalności gospodarczej lub gospodarstwie rolnym
  - Był(a) Pan(i) na płatnym stażu lub praktyce
  - W innej formie *(jakiej?)*.....
  - Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi (nie czytać)
7. Czy w tamtym okresie (tj. sześć miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie) zmieniał(a) Pan(i) pracę lub stanowisko?
- Tak
  - Nie – *przejsć do pyt. nr 10*
  - (NIE CZYTAĆ*)* Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi
8. W jakim stopniu udział w projekcie przyczynił się do tej zmiany? Proszę o odpowiedź na skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza "w ogóle się nie przyczynił", a 10 oznacza, że "bardzo się przyczynił".
- (1)   (2)   (3)   (4)   (5)   (6)   (7)   (8)   (9)   (10)
9. Czy w wyniku tej zmiany, zmieniał(a) Pan(i) pracę lub stanowisko na wyższe lub wymagające wyższych kompetencji/ umiejętności/ kwalifikacji albo wiążące się z większą odpowiedzialnością lub otrzymał(a) Pan(i) podwyżkę?
- Tak
  - Nie

¹⁴ Pracownik zatrudniony na stałe lub na stałe współpracujący z daną firmą - nawet jeśli jego podstawą umową zatrudnienia jest umowa cywilno - prawna.

c) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi (nie czytać)

10. Proszę spróbować sobie przypomnieć na podstawie jakiej umowy był(a) Pan(i) wtedy zatrudniony(a)?

- a) Umowy o pracę na czas nieokreślony
- b) Umowy o pracę na czas określony
- c) Umowy o dzieło/zlecenie
- d) Samozatrudnienie/działalność gospodarcza na zasadach ogólnych
- e) Innej umowy (jakiej?).....
- f) Pracował(a) Pan(i) ale bez umowy
- g) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi (nie czytać)

11. Proszę spróbować sobie przypomnieć w jakim wymiarze czasu pracy Pan(i) wtedy pracował(a)?

- a) W pełnym / na cały etat
- b) W niepełnym / na część etatu, ale chciał(a) Pan(i) pracować na pełen etat
- c) W niepełnym / na część etatu, przy czym nie chciał(a) Pan(i) pracować na pełen etat
- d) Nie wiem, nie pamiętam lub odmowa odpowiedzi (nie czytać)

12. Proszę o odpowiedź na skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza - „wynagrodzenie było za niskie w stosunku do wykonywanej pracy”, a 10 oznacza, że "wynagrodzenie było adekwatne do wykonywanej pracy”.

(1)   (2)   (3)   (4)   (5)   (6)   (7)   (8)   (9)   (10)

13. Czy nastąpiły jakieś inne zmiany w Pana/Pani sytuacji zawodowej na skutek udziału w projekcie? Proszę wskazać wszystkie właściwe odpowiedzi.

(Pytanie wielokrotnego wyboru)

- l) Zmniejszyło się zagrożenie, że moje stanowisko pracy zostanie zlikwidowane
- m) Cieszę się większym poważaniem ze strony pracodawcy
- n) Cieszę się większym poważaniem ze strony współpracowników
- o) Sprawniej radzę sobie z wykonywaniem zadań służbowych
- p) Zwiększyłem/am swoją wiedzę/kompetencje
- q) Otrzymuję bardziej ambitne zadania od pracodawcy
- r) Zwiększyła się moja atrakcyjność na rynku pracy
- s) Inne pozytywne zmiany, jakie?.....
- t) Nie nastąpiły żadne zmiany (odznaczenie pozostałych odp.)
- u) Zaszły zmiany niekorzystne, jakie?..... (odznaczenie pozostałych odp.)
- v) Nie wiem/nie pamiętam/odmowa odpowiedzi(odznaczenie pozostałych odp.) (nie czytać)

13a. (Jeżeli od dnia zakończenia projektu przez uczestnika minęło minimum 12 miesięcy). Czy efekty wsparcia w postaci zmiany Pana/i sytuacji zawodowej utrzymały się, czy też uległy zmianie po 12 miesiącach lub więcej od zakończenia przez Pana/ią udziału w projekcie?

- a) Utrzymały się
- b) Uległy zmianie na lepsze
- c) Uległy zmianie na gorsze
- d) Nie wiem/nie pamiętam/odmowa odpowiedzi(odznaczenie pozostałych odp.) (nie czytać)

14. Z których form wsparcia korzystał/a Pan/i w ramach projektu? Innymi słowy, na czym polegał Pana(i) udział w projekcie?
(Pytanie wielokrotnego wyboru)

- a) Doradztwo zawodowe indywidualne
- b) Doradztwo zawodowe grupowe
- c) Pośrednictwo pracy
- d) Szkolenia z zakresu samodzielnego poszukiwania pracy
- e) Wsparcie psychologiczne
- f) Kursy i szkolenia mające na celu zdobycie nowych umiejętności, kompetencji i kwalifikacji
- g) Praktyki lub staże zawodowe
- h) Wsparcie w zakresie opieki nad dzieckiem
- i) Wsparcie na założenie własnej działalności gospodarczej
- j) Dofinansowanie pracodawcy kosztów zatrudnienia
- k) Dodatek relokacyjny
- l) Inna forma (jaka?) .....
- m) Nie wiem/ nie pamiętam/ odmowa odpowiedzi (nie czytać) (przejsć do P17)

15. W jakim stopniu forma wsparcia/poszczególne formy wsparcia, z której/których Pan(i) skorzystał(a), przyczyniły się do poprawy Pana/i sytuacji na rynku pracy? Proszę ocenić, w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza „w ogóle się nie przyczyniła”, a 10 „bardzo się przyczyniła”

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	99 (nie wiem, trudno powiedzieć, odmowa odpowiedzi (nie czytać))
Doradztwo zawodowe indywidualne											
Doradztwo zawodowe grupowe											
Pośrednictwo pracy											

Szkolenia z zakresu samodzielnego poszukiwania pracy											
Wsparcie psychologiczne											
Kursy i szkolenia mające na celu zdobycie nowych umiejętności, kompetencji i kwalifikacji											
Praktyki lub staże zawodowe											
Wsparcie w zakresie opieki nad dzieckiem											
Wsparcie na założenie własnej działalności gospodarczej											
Dofinansowanie pracodawcy kosztów zatrudnienia											
Dodatek relokacyjny											
Inna forma (jaka?) ...											

16. W jakim stopniu otrzymane wsparcie odpowiadało Pana/Pani potrzebom? Proszę o ocenę na skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza w ogóle nie odpowiadało moim potrzebom, a 10- w pełni odpowiadało moim potrzebom.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	99 (nie wiem, trudno powiedzieć, odmowa odpowiedzi (nie czytać))
Doradztwo zawodowe indywidualne											
Doradztwo zawodowe grupowe											
Pośrednictwo pracy											
Szkolenia z zakresu samodzielnego poszukiwania pracy											
Wsparcie psychologiczne											
Kursy i szkolenia mające na celu zdobycie nowych umiejętności, kompetencji i kwalifikacji											

Praktyki lub staże zawodowe											
Wsparcie w zakresie opieki nad dzieckiem											
Wsparcie na założenie własnej działalności gospodarczej											
Dofinansowanie pracodawcy kosztów zatrudnienia											
Dodatek relokacyjny											
Inna forma (jaka?) ...											

17. Jakie działania należy podjąć, by podnieść skuteczność i efektywność podobnych projektów? Proszę wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi.

(Pytanie wielokrotnego wyboru) (max. 3 odpowiedzi)

- a) Dłuższy czas trwania projektu
- b) Więcej dostępnych działań/ form wsparcia dostępnych w ramach projektu
- c) Wsparcie bardziej dopasowane do indywidualnych potrzeb uczestników
- d) Lepsza jakość działań
- e) Objęcie wsparciem większej ilości osób
- f) Łatwiejsza/prostsza ścieżka rekrutacji do projektu
- g) Lepsza promocja/ rozpropagowanie projektów
- h) Inne działania, jakie? .....
- i) Projekty tego typu są w pełni skuteczne
- j) Nie wiem/trudno powiedzieć (nie czytać)

METRYCZKA

1. Płeć respondenta (ankieter sam zaznacza odpowiedź)

- a) Kobieta
- b) Mężczyzna

2. W jakim jest Pan/i wieku? Proszę podać ilość ukończonych, pełnych lat.

- a) Poniżej 25 lat
- b) 25-34 lata
- c) 35-44 lata
- d) 45-54 lata
- e) 55 lat i więcej
- f) Odmowa odpowiedzi (nie czytać)

3. Jakie posiada Pan/i wykształcenie??

- a) Podstawowe
- b) Gimnazjalne

- c) Zasadnicze zawodowe
- d) Średnie ogólne
- e) Średnie techniczne
- f) Policealne
- g) Wyższe
- g) Odmowa odpowiedzi (nie czytać)

Dziękujemy za udział w ankiecie.

Scenariusz wywiadu TDI

Dzień dobry. Nazywam się ..... i reprezentuję firmę ASM- Centrum Badań i Analiz Rynku. Na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego przeprowadzamy badanie wskaźnika pn. „Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego”.

W związku z tym, iż realizowali Państwo projekt w ramach RPO-L2020, chciał(a)bym poprosić Pana/ią o udział w wywiadzie pogłębionym dotyczącym tego projektu. Badanie jest w pełni poufne, a jego wyniki prezentowane będą wyłącznie w postaci zbiorczych zestawień, bez możliwości powiązania ich z konkretną osobą.

0. Na początek proszę się krótko przedstawić: powiedzieć jaką Instytucję Pan/i reprezentuje, w której gminie/mieście, jak długo zajmuje P. to stanowisko.

- Proszę powiedzieć, czy w P. gminie/ mieście jest duże zapotrzebowanie na miejsca w przedszkolach? Czy P. zdaniem ilość tych miejsc powinna być zwiększona czy zmniejszona, a może pozostać bez zmian?

Kolejne pytania dotyczyć będą projektu, który Państwo realizowali.

1. Ile miejsc wychowania przedszkolnego utworzono w ramach projektu pn. NAZWA PROJEKTU Z BAZY PRZEKAZANEJ PRZEZ ZAMAWIAJĄCEGO.

2. Ile spośród utworzonych w ramach tego projektu miejsc wychowania przedszkolnego nadal funkcjonuje?

Moderator. Jeśli mniej niż utworzono, zadać pytanie: Czy zlikwidowano jakąś część miejsc utworzonych w ramach tego projektu? Jeśli tak, to jaki był tego powód?

3. Czy osiągnięto zakładaną wartość docelową wskaźnika dot. liczby miejsc wychowania przedszkolnego? Jeśli tak, czy było trudno ją osiągnąć? Jeśli nie, dlaczego? Co na to wpłynęło? Czy, a jeśli tak to jakie środki zaradcze należało zastosować, aby możliwe stało się osiągnięcie zakładanych wartości docelowych?

4. Czy podczas realizacji projektu napotkał/a Pan/Pani jakieś problemy? Jeśli tak, z czym były one związane?

Moderator. Wysłuchaj odpowiedzi i ewentualnie dopytaj: czy były one związane z osiągnięciem wartości docelowej?

- (Moderator. Dopytać, jeśli badany napotkał problemy) Czy podjęli P. jakieś działania naprawcze, w celu ograniczenia tych problemów? Jak P. sobie z nimi poradzi?

5. Jakie czynniki Pana/Pani zdaniem wpływają na zrealizowanie założonych wartości docelowych wskaźników?

6. Czy uzyskane wsparcie odpowiadało na potrzeby Pana/Pani podmiotu? Czy wsparcie powinno zostać zmienione bądź rozszerzone? W jakim zakresie?

7. Jak Pan/Pani ocenia wysokość uzyskanego wsparcia? Czy otrzymane środki w przeliczeniu na liczbę utworzonych bądź dostosowanych miejsc przedszkolnych były wystarczające? Czy wartość przyznawanego wsparcia powinna zostać w jakiś sposób zmodyfikowana?

- (jeżeli środki powinny być zwiększone) Na co dodatkowo przeznaczyliby P. te środki? Co przydałoby się Państwu, jakie Państwo macie w tym względzie potrzeby?
- (jeśli środki powinny być zmniejszone) Dlaczego uważa P. że wysokość środków powinna być zmniejszona?

8. Czy w placówce wychowania przedszkolnego objętej wsparciem w ramach projektu planowana jest zmiana liczby miejsc (w perspektywie najbliższych 2 lat)?

- Jeśli tak, to dlaczego?

9. Porozmawiajmy teraz ogólnie o projekcie. Jak Pan ocenia jego przydatność?

- Czy projekt był dostosowany do Państwa potrzeb? Dlaczego tak/nie?

10. Co można byłoby jeszcze zrobić, żeby podnieść skuteczność i efektywność tego wsparcia? Czy ma P. jakieś pomysły, co można byłoby ulepszyć lub jakie zupełnie nowe rozwiązania wprowadzić?

Moderator. W razie potrzeby można dopytać o:

- Wysokość wsparcia
- Procedury formalne związane z rekrutacją do projektu/ zgłoszeniem do projektu
- Komunikację/ kontakt z pracownikami instytucji udzielającej wsparcia/ dofinansowania (IZ)
- Jasność, zrozumiałość, przejrzystość regulaminu konkursu
- Promocja takich projektów, ich propagowanie

11. Czy chciałby/aby P. coś jeszcze dodać? Może jakieś inne ciekawe wątki, których nie poruszyliśmy w kontekście projektu?

Dziękuję za rozmowę.

MODERATOR. PO ZAKOŃCZENIU LUB EW. W TRAKCIE WYWIADU NALEŻY WYPEŁNIĆ PONIŻSZĄ TABELĘ NA PODSTAWIE ODPOWIEDZI BADANEGO:

Kod respondenta	
Gmina/miasto (ew. powiat)	
Wysokość uzyskanego wsparcia w zł (wartość ogółem)	
Liczba utworzonych miejsc wychowania przedszkolnego	